

*МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування*

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
д-р екон. наук, професор
_____ Володимир СИБІРЦЕВ
«_____» _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
на тему:
«Фінансове забезпечення функціонування банківської
установи»

Виконав: здобувач вищої освіти 2 курсу, групи ФС-22м
ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»

_____ **Олександр ШАПРАН**

Керівник: доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів, банківської справи та
страхування

_____ **Володимир СИБІРЦЕВ**

Рецензент: головний фахівець відділення
«Кропивницьке» АТ «СЕНС БАНК»

_____ **Світлана КУЛІКОВА**

Рецензент: кандидат економічних наук, доцент, доцент
кафедри

м. Кропивницький

Завідувачу кафедри фінансів, банківської
справи та страхування

Володимиру СИБІРЦЕВУ

здобувача вищої освіти економічного
факультету групи ФС-22М

(ОПП «Фінанси, банківська справа та
страхування спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»)

Шапрана Олександра Миколайовича

ЗАЯВА

Прошу дозволити мені виконати кваліфікаційну роботу за другим
(магістерським) рівнем вищої освіти на тему: «Фінансове забезпечення
функціонування банківської установи».

« 30 » червня 2023 р.

(підпис)

Погоджено:

Керівник кваліфікаційної роботи:

_____ доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів,
(підпис) банківської справи страхування **Володимир СИБІРЦЕВ**

« 30 » червня 2023 р.

Завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування:

_____ доктор економічних наук, професор **Володимир СИБІРЦЕВ**
(підпис)

« 30 » червня 2023 р.

Центральноукраїнський національний технічний університет
 Факультет економічний
 Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
 Ступінь вищої освіти магістр
 Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
 Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
 Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ
 завідувач кафедри
 Володимир СИБІРЦЕВ

« 04 » вересня 2023 року

**ЗАВДАННЯ
 НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
 ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ
 ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Шапрана Олександра Миколайовича

1. Тема роботи: **«Фінансове забезпечення функціонування банківської установи».**

2. Керівник роботи: **Сибірцев Володимир Васильович, д-р екон. наук, професор**

3. Строк подання роботи до захисту _____

4. Мета та завдання кваліфікаційної роботи:

Мета кваліфікаційної роботи - вивчити та оцінити фінансове забезпечення банківської установи для розкриття ключових аспектів, які впливають на її стійкість та ефективність функціонування. На основі аналізу ризиків, фінансових показників та стратегій управління, розробити рекомендації для покращення фінансового забезпечення функціонування банківської установи.

Завдання кваліфікаційної роботи: вивчити теоретичні основи фінансового забезпечення функціонування банківської установи; провести аналіз фінансового стану банківської установи, оцінити фінансові звіти та показники ефективності; визначити основні фінансові ризики та їх вплив на фінансове забезпечення функціонування банківської установи; розробити конкретні рекомендації для покращення фінансового забезпечення та зменшення ризиків в процесі функціонування банківської установи.

5. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи:

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1			
2			
3			

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання плану дослідження	жовтень 2023 р.	
2.	Підбір та вивчення літературних джерел за темою кваліфікаційної роботи	жовтень 2023 р.	
3.	Підготовка та подання керівнику: - першого розділу - другого розділу - третього розділу - вступу та висновків	листопад 2023 р. листопад 2023 р. листопад 2023 р. грудень 2023 р.	
4.	Подання робочого варіанту роботи керівнику	грудень 2023 р.	
5.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника	грудень 2023 р.	
6.	Нормо-контроль секретаря ЕК, перевірка на академічну доброчесність	грудень 2023 р. – січень 2024 р.	
7.	Відгук керівника	грудень 2023 р. – січень 2024 р.	
8.	Рецензування роботи. Підготовка документів, що подаються до ЕК (листи, довідки, інформаційний листок, висновок-виписки, опубліковані статті).	грудень 2023 р. – січень 2024 р.	
9.	Подання роботи завідувачу кафедри на допуск до захисту	січень 2024 р.	
10.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень завідувача кафедри.	січень 2024 р.	
11.	Подання роботи та супровідних документів до ЕК	січень 2024 р.	
12.	Захист роботи	січень 2024 р.	

Дата видачі завдання:

« 04 » вересня 2023 року

(підпис керівника)

Сибірцев В.В.

(прізвище та ініціали)

Завдання прийнято до виконання:

« 04 » вересня 2023 року

(підпис здобувача)

Шапран О.М.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Шапран О. М. Фінансове забезпечення функціонування банківської установи. Рукопис.

Кваліфікаційна робота за ступенем вищої освіти «Магістр» за ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування», спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Центральноукраїнський національний технічний університет, Кропивницький, 2024.

У кваліфікаційній роботі вивчено теоретичні основи фінансового забезпечення функціонування банківської установи; проведено аналіз фінансового стану банківської установи, оцінено фінансові звіти та показники ефективності; визначено основні фінансові ризики та їх вплив на фінансове забезпечення функціонування банківської установи; виявлено можливості використання нових технологій та інновацій з метою покращення фінансового забезпечення функціонування банківської установи; розроблено конкретні рекомендації для покращення фінансового забезпечення та зменшення ризиків в процесі функціонування банківської установи.

Наукова цінність одержаних результатів полягає у поглибленні знань про роботу банківського сектору, фінансове забезпечення функціонування банківських установ, різні аспекти та складові фінансового управління в банківських установах, визначення оптимальних стратегій управління ризиками в банківській сфері, розробку рекомендацій для покращення фінансової стійкості та управління ризиками, дослідження в галузі банківського управління, створення нових напрямків та ідей для науковців, з метою позитивного впливу на функціонування та розвиток банківських установ.

Ключові слова: банківська установа, функції банківських установ, принципи управління фінансовим забезпеченням, подолання фінансових ризиків, інструменти оптимізації фінансового забезпечення функціонування банківської установи

ABSTRACTS

Shapran O. M. Financial support of the functioning of a banking institution. Manuscript.

Qualification thesis for the degree of higher education "Master" in the OPP "Finance, Banking and Insurance", specialty 072 "Finance, Banking and Insurance". Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, 2024.

The qualification thesis studies the theoretical foundations of financial support for the functioning of a banking institution; analyzes the financial condition of a banking institution, evaluates financial statements and performance indicators; identifies the main financial risks and their impact on the financial support of a banking institution; identifies opportunities to use new technologies and innovations to improve the financial support of a banking institution; develops specific recommendations for improving the financial support of a banking institution.

The scientific value of the results obtained is to deepen knowledge about the activities of the banking sector, financial support for the functioning of banking institutions, various aspects and components of financial management in banking institutions, to determine optimal risk management strategies in the banking sector, to develop recommendations for improving financial stability and risk management, research in the field of banking management, to create new directions and ideas for scientists in order to positively influence the functioning and development of banks.

Keywords: banking institution, functions of banking institutions, principles of financial support management, overcoming financial risks, tools for optimizing the financial support of a banking institution.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ	9
1.1. Основні функції банківських установ	9
1.2. Роль фінансового забезпечення у функціонуванні банківських установ	16
1.3. Основні принципи управління фінансовим забезпеченням в банківській сфері	21
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ АТ «СЕНС БАНК»	29
2.1. Оцінка діяльності і фінансового стану АТ «СЕНС БАНК»	29
2.2. Застосування принципів управління фінансовим забезпеченням в практиці функціонування АТ «СЕНС БАНК»	40
РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ АТ «СЕНС-БАНК»	54
3.1. Інструменти оптимізації фінансового забезпечення функціонування банківської установи	54
3.2. Рекомендації щодо покращення фінансового забезпечення АТ «СЕНС БАНК»	58
ВИСНОВКИ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73
ДОДАТКИ	76

ВСТУП

На сьогоднішній день банківські установи стикаються з низкою поточних тенденцій та викликів, які впливають на їх функціонування та фінансове забезпечення.

Фінансове забезпечення виступає ключовим аспектом ефективного функціонування банківських установ, оскільки воно визначає їхню стійкість, здатність функціонувати та виживати в змінному економічному середовищі.

З точки зору стійкості та безпеки, фінансове забезпечення дозволяє банкам мати достатній рівень капіталу та резервів для забезпечення функціонування у випадку негативних економічних або фінансових подій. Високий рівень фінансової стійкості допомагає уникнути фінансових криз та забезпечує довгострокову життєздатність установи.

Важливу роль фінансове забезпечення грає у забезпеченні банків доступом до необхідних ресурсів – позик, кредитних ліній, залучення депозитів та інших джерел фінансування, які необхідні для надання кредитів та інших фінансових послуг.

Високий рівень фінансового забезпечення є важливим фактором довіри та репутації. Збереження та управління своїми фінансовими активами клієнти та контрагенти довіряють лише фінансово стійким банкам.

Достатнє фінансове забезпечення створює умови для розвитку банківських установ, впровадження нових технологій та інновацій. Банки, які вкладають кошти у розвиток і модернізацію забезпечують свою конкурентоспроможність на ринку.

Отже, фінансове забезпечення є основою для стабільності та успіху банківських установ, гарантуючи їм можливість надання послуг та виконання їх функцій в умовах постійно змінного фінансового середовища.

Актуальність теми дослідження. Обрана тема «Фінансове забезпечення функціонування банківської установи» є актуальною і важливою з кількох причин:

1. Банківські установи мають стратегічне значення в економіці, є ключовими учасниками фінансової системи та гравцями, які впливають на економічний розвиток. Тож, розуміння фінансового забезпечення їх функціонування в сучасних умовах дозволить краще зрозуміти їх роль у стабільності та розвитку економіки.

2. Сучасні банки стикаються зі значними викликами у вигляді регуляторних змін, технологічних інновацій, економічних коливань тощо. Тому, дослідження фінансового забезпечення їх функціонування допоможе визначити, як вони пристосовуються та реагують на ці виклики.

3. Розробка нових технологій, таких як блокчейн, штучний інтелект та цифрові інновації, вносить значні зміни у функціонування банківських установ. Дослідження фінансового забезпечення дозволить визначити, як банки адаптуються до цих змін.

Отже, обрана тема кваліфікаційної роботи відкриває можливість вивчення ряду ключових аспектів фінансового забезпечення банківських установ, які визначають їх ефективність та стійкість у сучасних умовах функціонування.

Мета дослідження. Вивчити та оцінити фінансове забезпечення банківської установи для розкриття ключових аспектів, які впливають на її стійкість та ефективність функціонування. На основі аналізу ризиків, фінансових показників та стратегій управління, розробити рекомендації для покращення фінансового забезпечення функціонування банківської установи, спрямовані на забезпечення стабільності, високої ефективності та соціальної відповідальності в контексті сучасних викликів у фінансовій та банківській галузі.

Для досягнення поставленої мети визначено ряд конкретних **завдань**:

- вивчити теоретичні основи фінансового забезпечення функціонування банківської установи;
- провести аналіз фінансового стану банківської установи, оцінити фінансові звіти та показники ефективності;
- визначити основні фінансові ризики та їх вплив на фінансове забезпечення функціонування банківської установи;

- виявити можливість використання нових технологій та інновацій з метою покращення фінансового забезпечення функціонування банківської установи;

- розробити конкретні рекомендації для покращення фінансового забезпечення та зменшення ризиків в процесі функціонування банківської установи.

Ці завдання дозволять систематично дослідити фінансове забезпечення банківської установи та розробити конкретні практичні рекомендації для його покращення з урахуванням сучасних викликів у банківській сфері.

Об'єктом дослідження у кваліфікаційній роботі є процеси фінансового забезпечення функціонування банківської установи.

Предмет дослідження - фінансові механізми та стратегії, які забезпечують стабільність та ефективність фінансового забезпечення функціонування конкретної банківської установи.

Методи дослідження. Дослідження фінансового забезпечення функціонування банківської установи вимагає використання різноманітних методів, щоб отримати повну картину та аналіз цього процесу. До методів, які були використані в процесі нашого дослідження слід віднести:

- методи фінансового аналізу (порівняння фінансових показників банку з іншими установами в галузі для визначення конкурентоспроможності та ефективності, вивчення динаміки ключових фінансових показників діяльності банківської установи протягом деякого періоду для виявлення тенденцій та ризиків);

- методи аналізу управління ризиками (врахування різних сценаріїв ризиків для оцінки впливу на фінансовий стан банківської установи, визначення впливу різних ризикових факторів на фінансові показники функціонування банківської установи);

- методи стратегічного аналізу (визначення сильних та слабких сторін, можливостей та загроз банку (SWOT-аналіз), вивчення та аналіз конкурентного середовища);

- методи аналізу використання технологій та інновацій (аналіз та оцінка технологічних інновацій в галузі банківського сектору, вивчення і оцінка впливу ефективності існуючих інформаційних систем на фінансове управління та функціонування банківської установи);
- методи анкетування та інтерв'ю (вивчення відгуків та оцінок від клієнтів щодо фінансових послуг та сприйняття банківської установи);
- методи дескриптивного аналізу (вивчення структури, персоналу та функціональних процесів у банківській установі).

Ці методи взаємодіють між собою, доповнюють один одного та дозволяють отримати глибокий та комплексний аналіз фінансового забезпечення функціонування банківської установи.

Інформаційна база дослідження. Для проведення дослідження фінансового забезпечення функціонування банківської установи нам знадобилась наступна інформаційна база: законодавчі та нормативно-правові акти України, річні звіти, бухгалтерська звітність та інші фінансові документи банку, звіти про прибутки та збитки, баланс, звіт про рух грошових коштів, стратегічні плани та визначення основних бізнес-цілей банківської установи, документи, що стосуються розвитку та експансії, опис інформаційних систем та технологій, які використовуються в банківській установі, інформація про розробки та інновації в галузі банківських технологій, дані про макроекономічні показники та фінансові тенденції у банківському секторі економіки, відгуки клієнтів.

Наукова цінність одержаних результатів полягає у поглибленні знань про роботу банківського сектору, фінансове забезпечення функціонування банківських установ, різні аспекти та складові фінансового управління в банківських установах, визначення оптимальних стратегій управління ризиками в банківській сфері, розробку рекомендацій для покращення фінансової стійкості та управління ризиками, дослідження в галузі банківського управління, створення нових напрямків та ідей для науковців, з метою позитивного впливу на функціонування та розвиток банківських установ.

Практичне значення одержаних результатів для різних зацікавлених сторін, включаючи банки, регуляторів, інвесторів та інших учасників фінансового ринку полягає у наступному:

1. Оптимізація фінансового управління, управління активами та пасивами, а також інших фінансових процесів у банківській установі, які дозволять банку максимізувати прибутковість та ефективність використання ресурсів.

2. Підвищення фінансової стійкості та зниження ризиків завдяки розробці ефективних стратегій управління ризиками, що допоможе банкам зменшити вразливість до різних фінансових та економічних збурень.

3. Знаходження оптимальних стратегій та рекомендацій може допомогти банку підвищити свою конкурентоспроможність та здатність пристосовуватися до змін у фінансовому середовищі.

4. Розуміння та впровадження ефективних стратегій фінансового управління може позитивно позначитися на довірі клієнтів та інвесторів до банківської установи.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та наукові результати кваліфікаційної роботи обговорювалися і отримали позитивні відгуки на VI Міжнародній науково-практичній конференції «Конкурентоспроможна модель інноваційного розвитку економіки України» (7-8 грудня 2023 р., м. Кропивницький).

Публікації. При підготовці наукового дослідження автором опубліковано тези «Фінансове забезпечення функціонування банківських установ».

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота містить титульну сторінку, анотацію, зміст, вступ, основну частину, яка складається з трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота викладена на 75 сторінках, містить 2 таблиці, 4 рисунки, 10 додатків. Список використаних джерел охоплює 35 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

1.1. Основні функції банківських установ

У загальному розумінні, банк - це фінансова установа, яка має дозвіл на здійснення банківської діяльності, надає різноманітні фінансові послуги, включаючи зберігання грошей, кредитування, емісію банкнот, обслуговування платіжних операцій та інші.

Термін «банківська установа» використовується для опису широкого спектру фінансових установ, які здійснюють банківську діяльність і включає не лише комерційні банки, але й інші типи банківських установ, такі як центральні банки, інвестиційні банки, кооперативні банки та інші.

Тобто, певна різниця між поняттями «банк» і «банківська установа» є, але в багатьох випадках ці терміни використовуються взаємозамінно.

Банки – це не лише стійке та видовищне джерело архітектурних ліній у фінансовому пейзажі, але й невід'ємний компонент економічного розвитку. Ця динамічна роль банків визначає їх місце у вирішенні фінансових завдань, що стоять перед сучасним суспільством. Банківські установи виступають не лише як каталізатори фінансового руху, але й як стратегічні гравці, що формують фінансову ландшафтну картину. Вони виконують ряд ключових функцій, які утримують фінансову систему в балансі та впливають на різноманітні сегменти суспільства і включають у себе не лише прийом, зберігання та обслуговування коштів, але й широкий спектр послуг, що визначають сприйняття та використання грошей в сучасному суспільстві.

У цьому контексті важливо розглянути ці ключові важливі та актуальні функції банківських установ у структурі економіки та фінансової системи.

Основні функції банківських установ ми узагальнили наступним чином (рис. 1.1):

Рис.1.1. Основні функції банківських установ

Джерело: складено автором

1. Зберігання та обслуговування коштів клієнтів

Однією з ключових функцій банківських установ є надання послуг доступного, безпечного та ефективного зберігання коштів своїх клієнтів, що дозволяє їм здійснювати свої фінансові операції та платежі.

Ця функція не лише надає клієнтам можливість зберігати свої фінансові активи в безпечному місці, але й включає в себе широкий спектр обслуговування, спрямованого на оптимізацію їхніх фінансових потреб. Банки створюють зручне середовище для клієнтів, де ті можуть не лише зберігати свої гроші, а й легко здійснювати різноманітні фінансові операції. Це включає в себе видачу чекових книжок, ведення рахунків, надання платіжних карток та інші послуги. Банківські

установи також гарантують безпеку зберігання коштів, використовуючи сучасні технології та системи захисту. Це створює довіру серед клієнтів, оскільки вони можуть бути впевнені, що їх фінансові активи знаходяться під надійним захистом. Крім того, банки активно розвивають онлайн-сервіси та мобільні додатки, щоб забезпечити клієнтам зручний та швидкий доступ до їх рахунків та фінансової інформації. Це відкриває нові можливості для управління фінансами та здійснення операцій у будь-який час та в будь-якому місці.

Отже, функція зберігання та обслуговування коштів клієнтів в банках виходить далеко за межі простого зберігання грошей, надаючи комплексне фінансове обслуговування, яке відповідає різноманітним потребам клієнтів у сучасному фінансовому середовищі.

2. Кредитування та надання фінансових послуг.

Банки виступають у ролі кредиторів, надаючи широкий спектр кредитних продуктів та фінансових послуг як корпоративним клієнтам, підприємствам, так і фізичним особам. Ця функція сприяє розвитку економіки, допомагає підприємствам реалізувати проекти і дозволяє фізичним особам фінансувати покупки та інвестиції, а також є невід'ємною частиною ролі банківських установ у розвитку економіки та фінансового ринку.

Банки надають позики підприємствам для фінансування їх операцій, розширення бізнесу, придбання обладнання чи нерухомості. Це сприяє стимулюванню економічного зростання та розвитку підприємництва. Банки враховують різні фактори, такі як кредитний ризик, строк позики та умови відшкодування, для надання ефективних фінансових рішень. Виступають як кредитні консультанти, допомагаючи клієнтам обирати оптимальні фінансові продукти відповідно до їх потреб та можливостей. Вони проводять фінансовий аналіз, розробляють стратегії погашення кредитів та надають поради з ефективного управління грошовими потоками.

Банки також пропонують різноманітні фінансові послуги для фізичних осіб, до яких відносять видачу: автокредитів, іпотеки на житло, кредитів на освіту та інших продуктів для задоволення індивідуальних потреб клієнтів.

Банки активно використовують інноваційні технології, такі як цифрові банківські платформи та блокчейн, для поліпшення процесів кредитування та забезпечення доступу клієнтів до фінансових послуг у віртуальному форматі.

Отже, функція кредитування та надання фінансових послуг визначає роль банківських установ у створенні фінансового ринку, стимулюванні економічного зростання та забезпеченні фінансової доступності для різних сегментів суспільства.

3. Управління ризиками та ліквідністю.

Управління ризиками та ліквідністю є критичним аспектом діяльності банків, оскільки вони стикаються з різноманітними фінансовими ризиками та повинні мати достатні резерви для забезпечення спроможності виконати свої фінансові зобов'язання в будь-який момент.

В процесі функціонування банківські установи стикаються з кредитним, ринковим та операційним ризиками. Управління кредитним ризиком передбачає оцінку можливостей позичальників та розробку стратегій мінімізації втрат від неповернених кредитів. Ринковий ризик включає у себе коливання ринкових цін, валютний ризик та ризик від змін процентних ставок. Операційний ризик пов'язаний із можливістю неполадок у внутрішніх процесах та системах.

Банки використовують різноманітні інструменти, такі як стрес-тести, страхування та деривативи, для управління цими ризиками. Ефективне управління ризиками дозволяє банкам підтримувати стійкість та впевненість в своїй фінансовій діяльності.

Ліквідність є ключовою складовою фінансового забезпечення банку. Банки повинні мати достатню кількість ліквідних активів, щоб в будь-який момент забезпечити здатність реагувати на вимоги клієнтів та забезпечити нормальне функціонування.

Стратегії управління ліквідністю включають в себе диверсифікацію активів, розробку планів надзвичайних ситуацій та взаємодію з регуляторами щодо вимог до ліквідності. Для автоматизації процесів управління ліквідністю та моніторингу фінансового стану використовуються технологічні інновації.

Усі ці заходи спрямовані на забезпечення того, щоб банк міг ефективно вирішувати фінансові труднощі та уникати кризових ситуацій, забезпечуючи стабільність та надійність своєї фінансової діяльності.

Отже, функція управління ризиками та ліквідністю є стратегічно важливою для фінансового забезпечення банківської установи.

4. Фінансове посередництво.

Банки виступають фінансовими посередниками, здійснюючи обмін фінансових ресурсів між тими, хто має зайві кошти, і тими, хто потребує фінансування. Ця функція сприяє ефективному розподілу капіталу за рахунок:

- мобілізації ресурсів. Банки привласнюють фінансові ресурси від вкладників та інших джерел, консолідуючи їх у формі депозитів та інших зобов'язань. Це дозволяє банкам формувати капітал для подальшого використання у кредитуванні та інших фінансових операціях;

- надання кредитів. Банки виступають кредиторами, надаючи фінансову підтримку підприємствам та фізичним особам у вигляді короткострокових та довгострокових кредитів, що сприяє розвитку економіки та задоволенню фінансових потреб різних суб'єктів господарювання;

- обміну валют. Банки також виконують функцію обміну валют для задоволення потреб клієнтів у міжнародній торгівлі та інших операціях. Вони надають послуги конвертації валют та управління валютними ризиками;

- активної участі у фінансових ринках. Функціонуючи як посередники у купівлі-продажу цінних паперів, облігацій та інших фінансових інструментів, банківські установи мають змогу генерувати доходи та забезпечувати ліквідність;

- розвитку нових фінансових продуктів. Банки постійно розробляють та впроваджують нові фінансові продукти, такі як інвестиційні фонди, структуровані депозити та інші інструменти, що відповідають постійно зростаючим потребам клієнтів та ринковим вимогам.

Отже, функція фінансового посередництва є необхідним елементом для забезпечення функціонування глобальної економіки, сприяючи розподілу

капіталу та створенню сприятливого середовища для фінансової активності і розвитку.

5. Емісія та обіг банкнот.

Банки виконують важливу функцію емісії грошових знаків (банкнот) та організації і обслуговування їх обігу, що визначає їхню роль у механізмі грошового обігу та контролю за грошовою масою. Це робить їх ключовими учасниками у механізмі грошового обігу та контролю за грошовою масою.

Банки мають право емітувати грошові знаки або банкноти, що є легальними засобами платежу. Емісія контролюється центральним банком чи іншим органом регулювання грошового обігу, який визначає обсяг та характер грошових знаків, що можуть бути введені в обіг.

Банки взаємодіють із центральним банком у справі контролю за грошовою масою в обігу. Це включає в себе встановлення резервних вимог для комерційних банків, регулювання обсягів емісії та інші інструменти для забезпечення стабільності грошового обігу.

Банки вживають заходів для запобігання підробці та фальсифікації банкнот. Вони використовують сучасні технології та захист від подібних злочинних дій для забезпечення довіри до грошових знаків та їхньої автентичності.

Банки відповідають за організацію та підтримку грошового обігу, забезпечуючи доступність банкнот для населення та бізнесу. Це включає в себе оптимізацію роботи банкоматів, розподіл банкнот між комерційними банками та інші заходи для підтримки легкості грошових транзакцій.

Отже, функція емісії та обігу банкнот є ключовою для забезпечення стабільності та довіри до грошового обігу, а також для виконання центральним банком своєї місії з управління грошовою політикою та забезпечення фінансової стабільності.

6. Фінансовий аналіз та консультування.

Банки виконують важливу функцію у сфері фінансового аналізу та консультування, надаючи підприємствам та індивідуальним клієнтам професійні

послуги з оцінки фінансового стану, розробки стратегій та управління ризиками.

Ця функція допомагає їм приймати обґрунтовані фінансові рішення та ефективно управляти своїми фінансами і включає наступні ключові аспекти:

- банки проводять детальний фінансовий аналіз підприємств, оцінюючи їхню платоспроможність, рентабельність та загальний фінансовий стан. Цей аналіз включає в себе розгляд фінансових звітів, платіжних зобов'язань, оборотних коштів та інших аспектів, що дозволяє визначити фінансовий потенціал клієнта.

- на основі результатів фінансового аналізу банки надають стратегічні консультації своїм клієнтам, які можуть включати в себе рекомендації щодо оптимізації фінансових процесів, розробки стратегій розвитку, управління активами та пасивами, а також інші аспекти, спрямовані на поліпшення фінансового стану клієнта.

- банки допомагають своїм клієнтам визначати та управляти фінансовими ризиками. Цей аспект включає в себе розробку стратегій захисту від ринкових коливань, управління валютним ризиком, оцінку кредитного ризику та інші заходи для зменшення впливу ризиків на фінансовий результат.

- банки надають консультації щодо інвестицій, допомагаючи клієнтам вибирати оптимальні фінансові інструменти для досягнення їхніх інвестиційних цілей, які можуть включати в себе портфельний аналіз, рекомендації щодо вибору цінних паперів та розробку індивідуальних стратегій інвестування.

Отже, фінансовий аналіз та консультування є ключовою функцією банків, що сприяє підвищенню фінансової грамотності клієнтів та сприяє ефективному управлінню їхніми фінансами.

В цілому ж, описані функції становлять основу функціонування банківської установи та будуть ретельно проаналізовані для визначення їх впливу на фінансове забезпечення банку у подальших розділах кваліфікаційної роботи.

1.2. Роль фінансового забезпечення у функціонуванні банківських установ

Фінансове забезпечення було об'єктом дослідження численних науковців серед яких: Ю. Воробйов, О. Кириленко, Д. Кленовий, О. Міщук, І. Петровська, В. Опарін, В. Оспіщев, В. Федосов, С. Юрій. Питання фінансового забезпечення діяльності банківських установ, зокрема, залучення коштів та їх використання у процесі надання різноманітних банківських послуг висвітлено у роботах зарубіжних і вітчизняних учених-економістів: Н. Бицької, О. Васюренка, О. Заруби, В. Міщенко, А. Мороза, П. Роуза, М. Савлука та ін.

Вивчення й аналіз опублікованих з цього питання робіт дозволили зробити висновок про те, що значна частина питань стосовно фінансового забезпечення банківських послуг залишається недостатньо розробленою як у науковому, так і в організаційно-практичному аспектах. Наукова і практична актуальність зазначених питань зумовила вибір теми дослідження, визначила мету і задачі дослідження.

В економічній літературі існує чимало підходів до трактування сутності фінансового забезпечення. Так, більшість науковців фінансове забезпечення розглядають як один із методів фінансового механізму.

Як один із двох основних методів фінансового впливу на соціально-економічний розвиток поряд із фінансовим регулюванням фінансове забезпечення описує В.І. Оспіщев [32, с. 59].

Як складову фінансового механізму та метод фінансового впливу на розвиток економіки, визначають фінансове забезпечення Д. Кленовий та І. Петровська [7, с. 23].

Кириленко О.П. розглядає фінансове забезпечення через призму методів фінансового механізму, виділяючи основні його форми:

- бюджетне фінансування — як надання бюджетних коштів на безповоротних засадах;
- кредитування — як надання коштів на принципах поворотності,

платності, строковості і забезпеченості;

- самофінансування — відшкодування видатків за рахунок власних джерел. Принцип самофінансування допускає залучення кредитних ресурсів;
- оренда (лізинг) — передача майна у користування за певну плату і на певний строк;
- інвестування — процес вкладання грошей в ті чи інші об'єкти з розрахунком на збільшення їх вартості, а також отримання додаткового доходу [8, с. 42].

Ґрунтовне дослідження фінансового забезпечення як підсистеми фінансового механізму, що характеризує зміст впливу фінансів на різні аспекти розвитку суспільства здійснив В. Опарін. Вчений доводить, що фінансове забезпечення реалізується на основі відповідної системи фінансування, котре може здійснюватися у трьох формах: самофінансування, кредитування, зовнішнє фінансування. Різні форми фінансового забезпечення використовуються на практиці одночасно [21, с. 56].

Як систему заходів із забезпечення економічного зростання фінансовими ресурсами через методи та форми, способи фінансування розглядає фінансове забезпечення О.В. Міщук. [17, с. 9].

На думку Коваль С. Л. та Сидор І. П. таке тлумачення є дискусійним, оскільки фінансове забезпечення не можна розглядати як сукупність дій (заходів). У свою чергу ці автори зазначили, що «фінансове забезпечення банківських послуг реалізується на основі відповідної системи фінансування, яке може здійснюватись у трьох формах: самофінансування, кредитування, зовнішнє фінансування. Самофінансування передбачає використання власних фінансових ресурсів. Під кредитуванням можемо розуміти використання банком тимчасово вільних коштів фізичних та юридичних осіб. Зовнішнє фінансування, у вигляді бюджетного фінансування у банківській практиці практично не використовується» [10].

Безумовним є той факт, що фінансове забезпечення визначає ефективність та стабільність функціонування банківських установ, впливаючи на різноманітні

аспекти їх діяльності та взаємодії з економікою. Фінансове забезпечення «живить» банківську систему в цілому і банківські установи зокрема, надаючи їй потрібні ресурси для розкриття свого потенціалу в процесі функціонування. Забезпеченість банків необхідними фінансовими ресурсами є запорукою їх вагомому внеску у стале та ефективне економічне зростання.

В даному контексті мова йде про вплив фінансового забезпечення на фінансування економіки, ліквідність, управління ризиками, емісію банкнот, фінансовий аналіз, фінансове консультування, забезпечення сталого розвитку тощо.

Однією з головних ролей фінансового забезпечення є надання банкам можливості активно сприяти розвитку економіки через механізми фінансування та кредитування. Банки використовують свої фінансові ресурси для надання позик підприємствам та фізичним особам, що стимулює інвестиції, розширення виробництва та створення нових робочих місць.

Фінансове забезпечення у формі доступу до кредитів для різних галузей економіки визначає ефективність функціонування банків, сприяючи створенню економічних можливостей та підтримці сталого розвитку.

Роль фінансового забезпечення у функціонуванні банківських установ полягає також в забезпеченні їх стійкості та ліквідності. Існує тісна залежність між фінансовим забезпеченням та ліквідністю банків. Забезпечений достатньою кількістю резервів та стабільним капіталом, банк може ефективно реагувати на зміни в економічному середовищі та забезпечувати нормальну діяльність в умовах нестабільності. За таких умов ліквідність виступає запорукою стійкості і визначається як здатність банку виконати свої фінансові зобов'язання в строк та без втрати вартості. Фінансове забезпечення у формі ліквідних активів, таких як готівка, резерви та ліквідні фінансові інструменти, відіграє ключову роль у забезпеченні цієї здатності.

Готівка включає в себе фізичні грошові кошти, які знаходяться в розпорядженні банку або іншої фінансової установи та можуть бути використані для проведення різноманітних операцій. Сюди входять банкноти та монети в

національній або інших прийнятних валютах, які можна використовувати для оплати товарів та послуг, а також для здійснення інших фінансових операцій.

Резерви в банківському секторі вказують на фінансові активи, які банківська установа утримує на спеціальному рахунку або в іншій формі для забезпечення своєї фінансової стабільності та здатності виконати свої зобов'язання перед клієнтами та регуляторами. Резерви можуть включати готівку, депозити в центральних банках або інші ліквідні активи.

Ліквідні фінансові інструменти - це активи, які можна легко конвертувати в готівку або інші ліквідні активи без значних втрат вартості. Ці інструменти можуть включати короткострокові цінні папери, облігації з високою ліквідністю, акції ліквідних компаній та інші фінансові інструменти, які можна швидко продати на ринку. Ліквідні фінансові інструменти дозволяють банкам утримувати необхідний обсяг ліквідності для забезпечення стійкості та готовності виконати фінансові операції в будь-який момент.

Фінансове забезпечення визначає ефективність управління різноманітними видами ризиків, що можуть виникати в процесі діяльності банку. Зокрема, фінансові резерви та капітал грають ключову роль у зменшенні кредитного, ринкового та операційного ризиків.

Кредитний ризик, пов'язаний з можливим невиконанням клієнтом своїх фінансових зобов'язань, може бути адекватно керований завдяки достатньому рівню капіталу, який дозволяє покривати можливі втрати. В такому випадку фінансове забезпечення банківської установи служить страховкою проти ринкових коливань та допомагає їй уникати небажаних наслідків виступаючи таким чином важливим елементом в системі захисту від фінансових криз. Банки, які мають надмірне фінансове забезпечення, можуть більше витримувати стресові ситуації та економічні турбуленції.

Здатність швидко відновлюватися після криз, зберігати впевненість клієнтів та уникати ситуацій банкрутства визначається наявністю достатнього фінансового забезпечення. Це дозволяє банківським установам залишатися стійкими, навіть у непередбачуваних економічних умовах.

Ще однією важливою аспектною роллю фінансового забезпечення є можливість банківських установ здійснювати емісію банкнот. Фінансове забезпечення гарантує, що банки мають достатньо резервів для забезпечення грошового обігу. Емісія банкнот і контроль за їхнім обігом важливі для підтримання стабільності грошового ринку та запобігання інфляції.

Фінансове забезпечення визначає також глибину і обсяг фінансового аналізу та консультування, які можуть банки надавати своїм клієнтам. Забезпеченість необхідними ресурсами дозволяє банкам залучати висококваліфікованих фахівців та використовувати сучасні методи аналізу, щоб надавати клієнтам інформацію та рекомендації для ефективного управління фінансами.

Фінансове забезпечення визначає не лише фінансову стійкість банківських установ, але і їхню роль у загальному економічному розвитку. Ліквідність, управління ризиками, фінансування економіки та інші аспекти взаємодіють, утворюючи фундамент для стійкого та ефективного функціонування банківських установ у сучасному фінансовому середовищі.

Фінансове забезпечення стає ключовим елементом для досягнення мети банків – надання надійних та ефективних фінансових послуг для задоволення потреб клієнтів та сприяння сталому економічному зростанню. А вивчення ролі фінансового забезпечення в банківських установах вказує на його важливість для реалізації багатогранних функцій та завдань, які стоять перед банками в їхньому статусі ключових учасників фінансової системи та економіки в цілому. Забезпеченість банків необхідними фінансовими ресурсами є запорукою їхнього внеску у стає та ефективне економічне зростання.

1.3. Основні принципи управління фінансовим забезпеченням в банківській сфері

Управління фінансовим забезпеченням є критично важливим аспектом стратегічного управління банківською установою, яке визначає її стійкість, ефективність та здатність виконувати свої функції в умовах змінного фінансового середовища.

Принципи управління фінансовим забезпеченням в банківській сфері спрямовані на максимізацію ліквідності, зменшення ризиків та забезпечення стабільності фінансового стану (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Принципи управління фінансовим забезпеченням в банківській сфері

Джерело: складено автором

1. *Принцип ліквідності.* Одним із основних принципів управління фінансовим забезпеченням є забезпечення достатнього рівня ліквідності. Банківська установа повинна мати здатність оперативно конвертувати свої активи в готівку або ліквідні фінансові інструменти. Це дозволяє банку виконувати свої фінансові зобов'язання в строк та уникати ситуацій фінансового кризового стану. Ефективне управління ліквідністю має стратегічне значення для забезпечення стабільності банку та запобігання фінансовим кризам. Ключовими аспектами цього принципу є:

1.1. Оцінка ліквідності: банк повинен регулярно оцінювати свій рівень ліквідності, аналізуючи доступні ліквідні активи та потреби в готівці. Оцінка включає визначення ліквідності різних видів активів та їх готовності бути конвертованими в готівку за потреби.

1.2. Стратегія ліквідності: банк повинен розробляти та реалізовувати стратегію ліквідності, яка враховує його бізнес-модель, обсяги операцій та потенційні ризики. Стратегія повинна визначати необхідність підтримки ліквідності в різних сценаріях.

1.3. Моніторинг та контроль: постійний моніторинг рівня ліквідності є необхідним для вчасного реагування на зміни в економічному середовищі або внутрішніх факторах. Банк повинен встановити ефективні системи контролю за ліквідністю та регулярно перевіряти їх ефективність.

1.4. Стрес-тестування: важливим елементом управління ліквідністю є проведення стрес-тестування, яке оцінює, як банк впорається з кризовими ситуаціями або непередбачуваними обставинами. Це дозволяє банку підготуватися до негативних сценаріїв та розробити стратегії вирішення проблем.

1.5. Регуляторні вимоги: банки повинні відповідати регуляторним вимогам щодо ліквідності, встановленим відповідними фінансовими органами. Це включає визначення обов'язкових резервів та забезпечення виконання усіх встановлених стандартів.

1.6. Участь у ринку міжбанківських позик: для забезпечення ліквідності,

банк може брати участь у ринку міжбанківських позик, де він може отримати додаткові фінансові ресурси в разі потреби. Важливо ефективно управляти цим ресурсом, враховуючи вартість та ризики.

Отже, принцип ліквідності в управлінні фінансовим забезпеченням є важливим фактором, що визначає фінансову стійкість банку. Ефективне виконання цього принципу дозволяє банку уникати фінансових труднощів, забезпечує його здатність виконувати зобов'язання перед клієнтами та дотримуватися вимог регуляторів у всіх умовах економічної нестабільності.

2. *Принцип управління ризиками.* Ефективне управління ризиками є важливою складовою фінансового забезпечення банку. Воно включає в себе оцінку та контроль кредитного, ринкового, операційного та інших видів ризиків. Збалансоване управління ризиками дозволяє банку попереджувати можливі фінансові труднощі та забезпечує йому стійкість в умовах невизначеності. Враховуючи непередбачуваність фінансового середовища, банки повинні систематично ідентифікувати, вимірювати, контролювати та мінімізувати різноманітні види ризиків. Розглянемо ключові аспекти цього принципу:

2.1. Ідентифікація ризиків: перший крок управління ризиками - це систематична ідентифікація різноманітних видів ризиків, з якими може зіткнутися банк (кредитний, ринковий, операційний, ризик ліквідності та інші).

2.2. Оцінка ризиків: банк повинен визначити масштаб та можливі наслідки кожного виду ризику. Оцінка ризиків дозволяє банку приділяти особливу увагу та ресурси тим аспектам, які можуть максимально впливати на його фінансову стійкість.

2.3. Визначення стратегій управління ризиками: після ідентифікації та оцінки ризиків, банк повинен розробити стратегії управління ними. Це може включати прийняття заходів для мінімізації ризиків, передачі частини ризиків через страхування або використання фінансових інструментів для зменшення впливу ризикових факторів.

2.4. Моніторинг ризиків: ефективне управління ризиками вимагає постійного моніторингу фінансового стану та вчасного виявлення змін в рівні

ризиків. Банк повинен використовувати інструменти та системи моніторингу для оперативного реагування на зміни в ринкових умовах.

2.5. Ефективне управління кредитним ризиком: оскільки кредитний ризик є одним з найбільш суттєвих, банк повинен мати ефективні системи кредитного скорингу, аналізу платоспроможності та моніторингу кредитного портфеля.

2.6. Стрес-тестування ризиків: проведення стрес-тестування дозволяє банку визначити, які можливі сценарії стресу можуть вплинути на його фінансову стійкість. Це допомагає готуватися до негативних сценаріїв та розробляти стратегії мінімізації впливу стресових ситуацій.

Таким чином, принцип управління ризиками визначає підходи та методології для ефективного контролю та мінімізації ризиків, з якими може стикатися банк. Забезпечення надійного управління ризиками дозволяє банку уникати фінансових труднощів та забезпечує його стійкість в умовах невизначеності та змін на ринку.

3. *Принцип диверсифікації портфеля* банківські установи використовують для зменшення ризиків та оптимізації доходів. Він полягає у розподілі активів між різними видами фінансових інструментів та географічними регіонами. Диверсифікація забезпечує більшу стійкість до економічних та фінансових змін. Ключовими аспектами цього принципу є:

3.1. Види активів: банк повинен розглядати різні види активів, такі як кредити, цінні папери, нерухомість, інші фінансові інструменти. Розподіл активів за різними класами є стратегічним підходом, спрямованим на збалансування ризиків, створення збалансованого та різнобічного портфеля для максимізації доходів та мінімізації ризиків. Стратегічним вибором для адаптації до змін в економічному середовищі або для зменшення ризиків у певних сегментах ринку може бути: продаж цінних паперів, зниження обсягів кредитування в певному секторі, здійснення операцій з нерухомістю або інші дії, спрямовані на зміну структури активів банку.

3.2. Географічна диверсифікація: розподіл активів у різних географічних регіонах допомагає зменшити залежність банку від конкретного ринку чи

регіону. Це особливо важливо в умовах економічних нестабільностей або кризових ситуацій.

3.3. Диверсифікація за строками та видами інструментів: балансування між короткостроковими та довгостроковими активами дозволяє забезпечити стійкість у різних економічних умовах.

3.4. Валютна диверсифікація: для банків, які працюють на міжнародному ринку, важливо розглядати валютну диверсифікацію. Робота з різними валютами допомагає зменшити валютний ризик та забезпечити стабільність умов обміну.

3.5. Ризикові та безризикові активи: Комбінування ризикових та безризикових активів дозволяє банку забезпечити оптимальний баланс між можливістю отримання збитків та збереженням стійкості. Розподіл між акціями та облігаціями є прикладом такої стратегії. До безризикових активів прийнято відносити державні облігації і банківські депозити. Інвестори зазвичай готові отримати невеликий дохід від безризикових активів в обмін на високий рівень стабільності та невеликий ризик втрати коштів. Фінансові активи, у володінні яких існує високий ступінь ризику втрати коштів (ризикові) – це акції на фондовому ринку та корпоративні облігації. Інвестори можуть отримати вищий рівень доходу від ризикових активів, але це пов'язано із збільшеним ризиком коливань вартості та можливістю втрати коштів. Класифікація активів як безризикових чи ризикових залежить від конкретних обставин, таких як стан економіки, емітент активу, ринкові умови тощо.

3.6. Співвідношення між ринками: диверсифікація також включає розподіл активів між різними ринками, такими як ринок акцій, ринок нерухомості, ринок сировинних товарів тощо. Це допомагає зменшити вплив негативних тенденцій на конкретних ринках.

Отже, принцип диверсифікації портфеля є важливою стратегією для банків, орієнтованих на зменшення ризиків та оптимізацію доходів. Збалансований підхід до розподілу активів допомагає банку впоратися з невизначеністю ринкових умов та забезпечити його фінансову стійкість в різних економічних сценаріях.

4. *Принцип оптимального використання капіталу* є стратегічним принципом, який визначає ефективне управління та розподіл капіталу банку з метою забезпечення його стійкості та максимізації вартості для акціонерів. Цей принцип передбачає раціональне використання капіталу для здійснення банківської діяльності і зниження ризиків та містить такі ключові аспекти:

4.1. Оптимізація капіталу: банк повинен систематично аналізувати свій капітал та здійснювати його оптимізацію відповідно до бізнес-моделі та ризикового профілю. Це включає розподіл капіталу між різними видами активів та бізнес-одиницями.

4.2. Визначення капітальних вимог: банк повинен враховувати капітальні вимоги, які встановлені регуляторами, та забезпечувати відповідність цим вимогам. Оцінка ризиків та визначення капітальних буферів грають ключову роль в цьому процесі.

4.3. Стрес-тестування капіталу: важливим елементом є проведення стрес-тестування капіталу, що дозволяє оцінити, як банк впорається зі стресовими сценаріями та забезпечити належний рівень капіталу в умовах економічної нестабільності.

4.4. Розподіл капіталу між різними видами ризиків: ефективне управління капіталом включає розподіл його між різними видами ризиків, такими як кредитний, ринковий, операційний. Це допомагає забезпечити баланс між різними аспектами ризикованої діяльності.

4.5. Визначення вартості капіталу: банк повинен визначити вартість свого капіталу та оцінювати, як цей капітал може бути оптимально використаний для максимізації вартості для акціонерів.

4.6. Врахування ризиків та доходів: оптимальне використання капіталу передбачає збалансований підхід до розподілу капіталу між різними активами, де враховуються обсяги ризиків та потенційні доходи.

Принцип оптимального використання капіталу визначає стратегії та методи, які банк повинен використовувати для забезпечення ефективного та раціонального використання свого капіталу. Це допомагає банку підтримувати

стійкість, відповідати регуляторним вимогам та забезпечувати максимальну вартість для своїх акціонерів.

5. *Принцип сталого розвитку та інновацій* є ключовим в сучасному управлінні банківською установою, оскільки визначає необхідність узгодження фінансової діяльності з принципами екологічної та соціальної відповідальності, а також активне впровадження новаторських технологій та стратегій. Банки повинні адаптуватися до змін у фінансовому середовищі, впроваджувати нові технології та прогнозувати тенденції для забезпечення конкурентоспроможності за такими ключовими аспектами:

5.1. Екологічна та соціальна відповідальність: банк повинен враховувати екологічні та соціальні впливи своєї діяльності. Це передбачає розробку та впровадження стратегій, спрямованих на зменшення негативного впливу на довкілля та сприяння соціальному розвитку.

5.2. Інноваційні фінансові продукти та послуги: банк повинен активно впроваджувати інновації у фінансових продуктах та послугах. Це може включати в себе використання нових технологій, розробку цифрових платформ, а також створення продуктів, спрямованих на розвиток сталого бізнесу.

5.3. Етичне управління: здійснення фінансової діяльності відповідно до високих етичних стандартів є важливим аспектом принципу сталого розвитку. Банк повинен прагнути до високого рівня прозорості, добровільно вживати заходів для запобігання корупції та використовувати справедливі практики управління.

5.4. Розвиток зелених та соціальних інвестицій: банк повинен активно підтримувати розвиток зелених та соціальних інвестицій. Це включає фінансування проектів, спрямованих на збереження довкілля та соціальний прогрес.

5.5. Сприяння сталому розвитку клієнтів: банк може надавати підтримку своїм клієнтам у реалізації сталих практик та проектів. Це може включати консультативну допомогу, фінансові стимули для сталого бізнесу та інші ініціативи.

5.6. Впровадження соціальних програм: банк може реалізовувати соціальні програми, спрямовані на покращення якості життя та розвиток громад. Це може включати участь у благодійних проектах, спонсорство соціальних ініціатив та інші дії.

Принцип сталого розвитку та інновацій визначає стратегії та підходи, які банк повинен використовувати для стимулювання інновацій у фінансовому секторі. Це сприяє побудові стійкого бізнесу, сталому розвитку та задоволенню потреб сучасного суспільства.

Управління фінансовим забезпеченням в банківській сфері в цілому є невід'ємною частиною стратегічного управління, спрямованого на досягнення стійкості та ефективності. Дотримання основних принципів дозволяє банкам адаптуватися до змін у фінансовому середовищі та забезпечує їх фінансову життєздатність у різних умовах.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ АТ «СЕНС БАНК»

2.1. Оцінка діяльності і фінансового стану АТ «СЕНС БАНК»

Акціонерне товариство «СЕНС БАНК» працює як універсальна банківська установа, яка надає послуги всім видам клієнтів: банкам, міжнародним фінансовим установам, великим клієнтам корпоративного бізнесу, клієнтам малого і середнього бізнесу, роздрібного бізнесу та фізичним особам. Діяльність Банку регулюється Банківською ліцензією на право надання банківських послуг №61 від 05 жовтня 2011 року. Банк є постійним учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб з 02 вересня 1999 року.

Відповідно до рішення Правління Національного банку України від 26 лютого 2021 року №76-рш Банк у 2021 році віднесений до категорії системно важливих. Станом на 1 січня 2022 року рішенням Правління Національного банку України від 08.03.2022 №120-рш підтверджено віднесення акціонерного товариства «СЕНС БАНК» до системно важливих банків. Згідно з постановою Правління Національного банку України від 30 листопада 2020 №151 Банк є об'єктом критичної інфраструктури в банківській сфері системи України.

У червні 2022 року Правління Банку ініціювало процес перейменування Банку з АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «АЛЬФА-БАНК» на АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «СЕНС-БАНК», у липні 2022 року Наглядова Рада затвердила винесення даного питання на розгляд Загальних зборів акціонерів.

Позачерговими зборами акціонерів АТ «СЕНС-БАНК» від 12.08.2022 року затверджено нову редакцію статуту АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «СЕНС-БАНК». 12 вересня 2022 року Національним банком України погоджена нова редакція статуту Банку [додаток А].

30.11.2022 року було внесено зміни в Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань та

zareєстровано зміну найменування юридичної особи.

«У Банку відсутні Філії та відокремлені структурні підрозділи. Мережа відділень Банку на станом на кінець дня 31.12.2021 року нараховувала 201 відділення, в тому числі: 24 відділення в ТЦ Епіцентр; 5 - А-клубів; 2 касових відділення; 4 відділення в ВУЗах; 12 відділень - кас перерахунку; 154 універсальних відділення. Відділення Банку присутні у всіх регіонах та розташовані у 70-ти населених пунктах України. За 2021 рік відбулись наступні зміни в мережі відділень Банку: відновлена діяльність 1 відділення; закрито 18 відділень; змінено місцезнаходження 3 відділень» [27].

«Середньооблікова чисельність працівників та осіб облікового складу за 2021 рік - 6629 осіб. Фонд оплати праці штатних працівників на 01.01.2022 – 2 890 701,1 тис. грн. У порівнянні з 2020 р. фонд оплати праці штатних працівників у 2021 р. збільшився на 359 698,3 тис. грн.» [27].

За підсумками 2021 року Банк має такі основні показники діяльності: активи складають 115 712 302 тис. грн; власний капітал складає 12 905 990 тис. грн; статутний капітал - 28 726 248 тис. грн; прибуток за 2021 рік – 3 319 121 тис. грн [додатки Б-Л]. Порівняно з попередніми роками всі вищезазначені показники діяльності Банку покращилися, що свідчить про якісне управління Банком.

Згідно Річної інформації емітента цінних паперів за 2021 рік, АТ «СЕНС-БАНК» надає послуги за наступними напрямками [27]:

- депозитні операції з суб'єктами господарювання та фізичними особами;
- кредитні операції з суб'єктами господарювання та фізичними особами (у тому числі, факторингові та лізингові операції);
- операції із використанням платіжних карток;
- ведення поточних, кореспондентських, ескроу, інвестиційних рахунків та рахунків покриття;
- розрахунково-касове обслуговування;
- надання у користування індивідуальних сейфів;
- вексельні операції (у тому числі, авалування та врахування векселів);
- надання банківських гарантій;

- надання акредитивів (у тому числі, надання підтвердження акредитивів);
- операції з цінними паперами;
- депозитарні операції;
- операції з електронними грошима;
- фореक्सні операції, валютообмінні готівкові та безготівкові операції;
- міжбанківські операції на грошовому та валютному ринку;
- інкасація;
- еквайринг;
- посередницькі послуги з добровільного /обов'язкового страхування фізичних осіб та інше.

«В управлінні АТ «СЕНС-БАНК» виділяє наступні операційні сегменти:

□ бізнес-сегмент, який надає банківські послуги клієнтам – фізичним особам, в тому числі: відкриття та ведення поточних та накопичувальних рахунків, депозитів, послуги по зберіганню цінностей, обслуговування платіжних карток, в тому числі преміального сегменту з максимальним наповненням додаткових сервісів для клієнтів, надання споживчих кредитів на придбання товарів та послуг, як у готівковій формі, так і за допомогою платіжних карток, ведення рахунків в цінних паперах та проведення операцій з відповідними інструментами, широкий спектр валютообмінних операцій в каналах: каса, міжбанківський валютний ринок України, мобільний додаток тощо.

□ бізнес-сегмент, який надає послуги клієнтам корпоративного бізнесу по обслуговуванню поточних рахунків, депозитів, кредитного фінансування в різних формах, проводить роботу з похідними фінансовими інструментами, надає послуги з купівлі-продажу іноземної валюти, здійснює управління активами, отриманими у власність Банку як погашення заборгованості клієнтів, тощо.

□ бізнес-сегмент що організовує фінансування Банку та управління ризиками шляхом залучення коштів на фінансових ринках, випуск цінних паперів, інвестування в ліквідні активи» [27].

У корпоративному бізнесі АТ «СЕНС-БАНК» забезпечує високий рівень та якість розрахунково-касового обслуговування корпоративних клієнтів і здійснює кредитування з мінімальним кредитним ризиком та з фокусом на галузеву спеціалізацію. Пріоритетні галузі – сільське господарство, електроенергетика, будівництво. З метою диверсифікації кредитного портфелю додаткова увага приділяється середнім та регіональним клієнтам. У корпоративному кредитуванні основним завданням є поступове зростання портфеля зі збереженням прийнятного рівня диверсифікації, досягнутого в попередньому році.

«Основними корпоративними послугами є: розрахунки у гривні та іноземній валюті, в т. ч. міжнародні розрахунки у гривні через лоро-рахунки Банку, відкриті в банках-кореспондентах; операції з безготівковою валютою — купівля, продаж, конверсія; прийом і видача готівкової гривні та іноземної валюти через каси Банку; обслуговування кредитів нерезидентів; дистанційне обслуговування рахунків по системі Клієнт-Банк iFOBS (win, web, mobile версії), реалізовано повноцінний електронний документообіг через iFOBS; виконання валютних платежів день у день; касове обслуговування бюджетних установ та організацій; прийом платежів від третіх осіб» [27].

Банк надає послугу з ведення поточних рахунків, здійснення переказів та їх контроль за допомогою модулю «Центр фінансового контролю», яка надає клієнту можливість організувати моніторинг, контроль і управління грошовими потоками своїх дочірніх компаній.

Банк впроваджує автоматизацію та оптимізацію процесів обслуговування клієнтів і внутрішньобанківських процесів із супроводження клієнтських операцій. Крім того, Банк пропонує корпоративним клієнтам тарифи в розрізі «ціна-якість», підтримку в обслуговуванні з боку співробітників Головного офісу та менеджерів по обслуговуванню клієнтів, що володіють специфічними галузевими знаннями.

Клієнтам малого та середнього бізнесу Банк пропонує тарифні пакети, що задовольняють потреби суб'єктів господарювання з різним обсягом виручки та

об'ємом операцій, в тому числі тарифний пакет для компаній, що здійснюють зовнішньо-економічну діяльність.

«У 2021 році продовжував активно розвивався напрямок дистанційного обслуговування клієнтів малого та середнього бізнесу (МСБ). Значних результатів в сегменті МСБ допомогла досягти сегментна модель продажів, нова сервісна модель із дистанційними каналами, повноцінна продуктова лінійка трансакційного та кредитного бізнесу. Клієнти сегменту малого бізнесу тепер мають можливість протягом дня отримати рішення про отримання фінансування для розвитку їхньої господарської діяльності шляхом подання заяви за кредитом у режимі онлайн без відвідування відділення. На поточний момент, клієнтам доступне отримання поновлюваної кредитної лінії на поповнення обігових коштів у сумі до 2 МUAH на строк до 12 міс. Надалі буде реалізовано оформлення всієї продуктової лінійки для повноцінного задоволення потреб для розвитку бізнесу» [27].

МСБ спільно з IT, E-commerce та Visa реалізували спільний проект державних органів влади, банку та партнерів у розвитку безконтактних платежів у громадському транспорті.

Банк впровадив у 2021 році понад 100 проєктів і продуктів для клієнтів, зокрема таких інноваційних, як торгівля цінними паперами в Sense, Chameleon з необмеженим пільговим періодом, перекази з карток через Apple Pay, «Підтримка, тощо. Відбувся розвиток компетенцій щодо керування проєктами й аналітики, та запуснені проєкти в Sense щодо поліпшення взаємодії клієнта з банком: повторна ідентифікація, довідки, закриття рахунків.

Запущено продукт «Легка розстрочка» з попередньою авторизацією - можливість оформлення розстрочки на покупку з замовленням в інтернет-магазинах, у наземних магазинах мережі Цитрус, в інтернет магазині Алло та в торгових центрах Епіцентр та Нова лінія, мережі Комфі.

У сфері кредитування активна участь у проєкті розвитку нового продукту разом із Rozetka (відкриття електронних кишеньок, видача кредитів новим позичальникам (клієнтам банку)) та упровадження скорингових моделей для

Collection.

З метою оперативного реагування на потреби клієнтів розширено повноваження керівників в регіонах щодо встановлення клієнтам індивідуальних умов обслуговування.

Протягом 2021 року АТ «СЕНС-БАНК» продовжував роботу в рамках програми державної підтримки клієнтів мікро-, малого та середнього бізнесу "Доступні кредити 5-7-9%". В звітному періоді спрощено процес рефінансування діючих кредитів в Альфа-Банку по цій програмі.

Банк і надалі планує працювати над розвитком діджиталізації сервісів Банку для клієнтів малого та середнього бізнесу, в тому числі, дистанційне оформлення продуктів та послуг Банку, проходження планової ідентифікації тощо.

У роздрібному бізнесі АТ «СЕНС-БАНК» націлений на збереження своєї долі на ринку роздрібного кредитування за рахунок впровадження нових та розвитку існуючих інструментів із збереженням відповідного рівня ризику.

Банк пропонує широкий спектр роздрібних продуктів, використовуючи кредитні та дебетні картки як платформу для крос-продажів і підтримуючи високу якість клієнтського обслуговування, у тому числі за рахунок ефективного прийняття рішень та зручних методів погашення кредитів. Реалізовано функціонал cash кредити для існуючих клієнтів (PIL Cross) з ухваленою пропозицією щодо короткої анкети зі збагаченням.

«Банк розвиває цифрові рішення у своїх пропозиціях в сфері продажу і обслуговування роздрібних продуктів, оптимізує свій роздрібний бізнес, використовуючи високотехнологічні канали дистрибуції. У презентованому новому мобільному додатку Sense SuperApp реалізовано: функціонал відкриття додаткового рахунку для ФОП у Sense: індивідуальний курс; негативна комісія за поповнення карток та рахунків; регулярні платежі; доставка фізичної карти через Нову пошту; розстрочення карток; зміна тарифного плану Київстар у Sense; страхування ОСАГО; реєстрація нового клієнта ФОП з відкриттям нових пакетів Head або Lead» [27].

Sense SuperApp об'єднує цифровий банкінг для фізичних осіб та ФОП-клієнтів. Клієнти-підприємці можуть управляти своїми особистими і бізнес-рахунками в одному додатку. В додатку Sense SuperApp реалізована можливість об'єднати профіль клієнтів СЕНС-БАНКУ та мобільного оператора Київстар.

Банк активно працює на ринку з сегментом преміальних клієнтів, як в напрямку залучення, так і розміщення коштів. А-Клуб націлений на утримання та збільшення долі ринку преміальних клієнтів, надаючи максимально можливий спектр послуг, у тому числі, life style management. Запущено новий продукт для фізичних осіб – клієнтів А-клуб «Форвардний контракт».

Для збільшення транзакційної активності клієнтів Банк активного розвиває програму винагород для роздрібних клієнтів «Cash U CLUB», надаючи бонусний кешбек за розрахунки картками Банку.

Високим пріоритетом АТ «СЕНС-БАНК» вважає побудову партнерських відносин як у кредитуванні, так і в залученні корпоративних клієнтів на спільні зарплатні проекти. Важливими елементами в системі клієнтського обслуговування є контакт-центр, консультування з питань оформлення банківських продуктів потенційних клієнтів Банку у відеочаті.

Для повноти оцінки діяльності і фінансового стану АТ «СЕНС БАНК» важливо вказати на значні фактори ризику, що впливали на діяльність досліджуваної фінансової установи протягом року.

У 2021 році українська економіка відновлювалася після негативного впливу пандемії COVID-19, який був найпотужнішим у II кварталі 2020 року.

«За підсумками 2021 року зростання реального валового внутрішнього продукту (ВВП) України становило 3,4%. У тому числі зростання у IV кварталі 2021 року склало 6,1% у річному вимірі, чому сприяв рекордний врожай пізніх сільськогосподарських культур. Таким чином, наприкінці 2021 року економіка України перевершила докризовий рівень кінця 2019 року» [27].

На тлі відновлення світової та української економіки, і спричиненого ним активного зростання цін на продовольчі, сировинні товари та енергоносії у 2021 році відбувалося значне прискорення інфляційних тенденцій. Зростання Індексу

споживчих цін (ІСЦ) за рік подвоїлося, і становило 10% на кінець 2021 року. Упродовж 2021 року ситуація на валютному ринку була стабільною на тлі збереження помірного дефіциту зовнішньої торгівлі. Середньорічний обмінний курс за підсумками року становив USD/UAH 27,29.

Упродовж 2021 року не зважаючи на продовження пандемії COVID-19 банківська система залишалася стійкою, добре капіталізованою, ліквідною та прибутковою.

«АТ «СЕНС БАНК» зберігав свою орієнтованість на роботу онлайн, при цьому доступність банківського сервісу не знизилася. Попри важку епідемічну ситуацію в країні Банком було отримано рекордний прибуток – 3,35 млрд. грн» [27].

Отриманню гарних результатів роботи сприяла насамперед стимулююча монетарна політика НБУ впродовж більшої частини року. Підтримання м'яких монетарних умов сприяло активному зростанню кредитного портфеля Банку. Реалізація проінфляційних ризиків зумовлювала потребу в перегляді прогнозної траєкторії інфляції в бік підвищення. Загалом протягом 2021 року облікову ставку підвищено на 3 в. п. – з 6% у січні до 9% у грудні. Зміни базової відсоткової ставки відобразилися і на вартості продуктів Банку.

Також у 2021 році відбулося поступове згортання стимулюючих антикризових заходів – операцій із довгострокового рефінансування та процентного свопу. Дане згортання не мало істотного негативного впливу на функціонування АТ «СЕНС БАНК». НБУ розширено ліміти відкритої довгої та короткої валютної позиції банків з 10% до 15%.

Серед факторів ризику, що особливо відчувалася наприкінці року – ескалація воєнних дій з боку росії [27].

Ефективність і дієвість функціонування АТ «СЕНС БАНК» за таких умов можна оцінити зробивши аналіз фінансових показників діяльності за підсумками досліджуваних років, який дасть можливість оцінити стан фінансового забезпечення досліджуваної банківської установи.

Активи АТ «СЕНС БАНК» за період 2019-2021 років представлені у

таблиці 2.1. На час написання кваліфікаційної роботи 2022 рік не був представлений у фінансовий звітності на офіційному сайті АТ «СЕНС БАНК» у зв'язку із реорганізаційними і реструктуризаційними процесами у банківській установі.

Таблиця 2.1

Динаміка показників активів АТ «СЕНС БАНК»

№ п/п	Показники, тис. грн	Роки			Динаміка		
		2019	2020	2021	2020/ 2019	2021/ 2020	2021/ 2019
1	Грошові кошти та їх еквіваленти	13 473 472	24 264 327	31 160 207	у 1,8 рази	у 1,28 рази	у 2,3 рази
2	Кредити та заборгованість банків	548 304	200 628	1 197 736	36,6%	у 6 разів	у 2,2 рази
3	Кредити та заборгованість клієнтів	39 199 834	47 838 898	60 334 203	у 1,2 рази	у 1,3 рази	у 1,5 рази
4	Інвестиції в цінні папери	9 211 129	12 286 826	11 009 093	у 1,3 рази	89,6%	у 1,2 рази
5	Похідні фінансові активи	742 349	329 058	463 407	44,3%	у 1,4 рази	62,4%
6	Інвестиційна нерухомість	2 104 157	899 502	478 590	42,7%	53,2%	22,7%
7	Дебіторська заборгованість	1 981	1 981	1 981	-	-	-
8	Відстрочений податковий актив	858 374	852 369	847 369	99,3%	99,4%	98,7%
9	Основні засоби та нематеріальні активи	3 692 290	3 617 050	3 641 068	98,0%	101%	98,6%
10	Інші активи	1 679 815	6 360 900	5 780 895	у 3,8 рази	90,9%	у 3,4 рази
11	Необоротні активи, утримувані для продажу	397 674	941 423	797 753	у 2,4 рази	84,7%	у 2 рази
	Усього активів	71 909 379	97 592 962	115 712 302	у 1,4 рази	у 1,2 рази	у 1,6 рази

Джерело: [додатки Б, Д, И]

Як бачимо з наведеної інформації (табл. 2.1), загальна сума активів АТ «СЕНС БАНК» у 2020 році порівняно з 2019 роком зросла на 25 683 583 тис. грн (у 1,4 рази). У 2021 році знову відбулось збільшення суми активів АТ «СЕНС БАНК» ще на 18 119 340 тис. грн (у 1,2 рази). Загальна ж сума активів АТ «СЕНС БАНК» за досліджуваний період (2019-2021) збільшилась у 1,6 рази (станом на 01.01.2022 року складала 115 712 302 тис. грн), що свідчить про виважене ставлення банківської установи до якості своїх активів.

Такий підхід дозволяє АТ «СЕНС БАНК» здійснювати ефективне управління власними активами та досягати позитивного результату у фінансовому забезпеченні за кожною активною операцією. Ефективне управління активами дозволяє вирішувати проблему прибутковості, дотримання нормативів ліквідності та контролю притаманних даній установі ризиків. Розкриття інформації за видами активів у фінансовій звітності АТ «СЕНС БАНК» відповідає вимогам Національного банку України.

Пасивами у фінансовому забезпеченні банківської установи вважають джерела формування фінансових ресурсів. Пасиви складаються з капіталу та зобов'язань банку перед вкладниками та кредиторами. Капітал являє собою власні кошти банку, що належать засновникам або акціонерам, а зобов'язання – це чужі гроші, тимчасово надані власникам у розпорядження банку.

Специфічна особливість фінансового забезпечення функціонування банківської установи полягає в тому, що його основною частиною є залучені кошти. Вони складають переважну частку в загальній сумі фінансових ресурсів комерційного банку. При цьому дуже важливо, щоб їх збільшення підтримувалося підвищенням рівня власних коштів, в протилежному випадку банк може втратити платоспроможність та стати банкрутом.

До залучених коштів відносять депозити, під якими розуміють зобов'язання банку по тимчасово залученим коштам фізичних та юридичних осіб за відповідну плату та інші кошти, які залучаються на міжбанківському ринку чи отримані за рахунок продажу на грошовому ринку довгострокових зобов'язань.

Динаміка показників пасиву АТ «СЕНС БАНК» наведена у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка показників пасиву АТ «СЕНС БАНК»

№ п/п	Показники, тис. грн	Роки			Динаміка		
		2019	2020	2021	2020/ 2019	2021/ 2020	2021/ 2019
1	Статутний капітал	28 726 248	28 726 248	28 726 248	-	-	-
2	Емісійний дохід	2 367 572	2 367 572	2 367 572	-	-	-
3	Резервні та інші фонди банку	1 228 425	1 421 007	1 536 486	у 1,2 рази	у 1,1 рази	у 1,3 рази
4	Резерви переоцінки	136 032	65 242	26 355	48,0%	40,4%	19,4%
5	Непокритий збиток	(23 938 864)	(22 957 098)	(19 750 670)	95,9%	86,0%	82,5%
6	Усього власного капіталу	8 519 413	9 622 971	12 905 990	у 1,1 рази	у 1,3 рази	у 1,5 рази
7	Кошти, отримані від НБУ	-	9 914 846	8 616 962	-	86,9%	-
8	Кошти банків	50 335	106 366	27 055	у 2,1 рази	25,4%	53,7%
9	Кошти клієнтів	59 276 880	73 315 858	88 117 806	у 1,2 рази	у 1,2 рази	у 1,5 рази
10	Похідні фінансові зобов'язання	1 285	125 466	53 101	у 97,6 рази	42,3%	у 41,3 рази
11	Боргові цінні папери	6 902	8 456	4 677	у 1,2 рази	55,3%	67,8%
12	Резерви за зобов'язаннями	89 459	145 415	322 928	у 1,6 рази	у 2,2 рази	у 3,6 рази
13	Інші зобов'язання	2 768 892	2 928 111	4 288 274	у 1,1 рази	у 1,5 рази	у 1,5 рази
14	Субординований борг	1 184 309	1 413 730	1 363 910	у 1,2 рази	96,5%	у 1,2 рази
15	Зобов'язання групи вибуття	11 904	11 743	11 599	98,6%	98,8%	97,4%
	Усього зобов'язань	63 389 966	87 969 991	102 806 312	у 1,4 рази	у 1,2 рази	у 1,6 рази
	Усього пасивів	71 909 379	97 592 962	115 712 302	у 1,4 рази	у 1,2 рази	у 1,6 рази

Джерело: [додатки Б, Д, И]

Дані табл. 2.2 засвідчують, що АТ «СЕНС БАНК» у період 2019-2021 років результативно виконував стратегічні завдання фінансового забезпечення функціонування. Статутний капітал АТ «СЕНС БАНК» залишається незмінним, зростають резервні та інші фонди банку і зменшується непокритий збиток.

Загальне збільшення власного капіталу АТ «СЕНС БАНК» упродовж досліджуваного періоду склало 4 386 577 тис. грн, і зобов'язань – 39 416 346 тис. грн.

З вище приведеного аналізу діяльності АТ «СЕНС БАНК», можна зробити висновки щодо стану фінансового забезпечення його функціонування:

- принципи формування резервів та регулятивний капітал банку відповідають нормативним вимогам Національного банку України;
- резервів капіталу достатньо;
- якість управління активами і пасивами є задовільною з орієнтацією на прибутковість операцій та підтримування ліквідності балансу;
- рівень ліквідності та платоспроможності є достатнім.

АТ «СЕНС БАНК» активно розвиває та впроваджує нові послуги та банківські продукти для фізичних і юридичних осіб, маючи на меті розширення переліку послуг, що надаються клієнтам банку, якомога повне задоволення їх потреб та сподівань, а також охоплення тих сегментів ринку банківських послуг, в яких він досі не був представлений задля поліпшення стану фінансового забезпечення.

2.2. Застосування принципів управління фінансовим забезпеченням в практиці функціонування АТ «СЕНС БАНК»

У РОЗДІЛІ 1 кваліфікаційної роботи нами було зазначено, що управління фінансовим забезпеченням є критично важливим аспектом стратегічного управління банківською установою, яке визначає її стійкість, ефективність та здатність виконувати свої функції в умовах змінного фінансового середовища.

Максимізації ліквідності, зменшенню ризиків та забезпеченню стабільності функціонування і фінансового стану банківської установи сприяють принципи: ліквідності, управління ризиками, диверсифікації портфеля, оптимального використання капіталу, сталого розвитку та інновацій (див. рис.

1.2). В свою чергу, застосування кожного з цих принципів спрямоване на подолання відповідних фінансових ризиків, із впливом яких на фінансове забезпечення функціонування стикається АТ «СЕНС БАНК» (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Спрямованість впливу принципів управління фінансовим забезпеченням на подолання фінансових ризиків АТ «СЕНС БАНК»

Джерело: складено автором

«Банк утримує ризики на безпечному рівні шляхом встановлення лімітів на проведення операцій на фінансових ринках, на розмір портфелів інструментів, диверсифікації діяльності, управління заставою, відстеження інцидентів тощо. Банк використовує похідні фінансові інструменти з метою управління валютним ризиком задля зниження можливого впливу коливань валютних курсів, а також для управління ризиком ліквідності, при наявності тимчасового надлишку ліквідності в одній валюті, та тимчасового розриву в іншій» [27].

Отже, можна стверджувати, що серед принципів управління фінансовим забезпеченням функціонування банківської установи, принцип ліквідності спрямований на подолання ризиків ліквідності.

Ризик ліквідності визначається як імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок неспроможності Банку забезпечувати фінансування зростання активів та/або виконання своїх зобов'язань у належні строки.

Ризик ліквідності притаманний кредитним та депозитним клієнтським операціям, операціям з готівкою, РКО, міжбанківським операціям, лізингу, факторингу, позабалансовим угодам (типу спот, форвард, своп тощо), операціям з цінними паперами, операціям на грошовому ринку для управління ліквідністю (окрім міжбанківських операцій), дебіторській та кредиторській заборгованості, операціям на умовах субординованого боргу тощо.

Показниками ризик-апетиту ризику ліквідності Банком визначено тривалість періоду повного і своєчасного виконання Банком своїх платіжних (розрахункових) зобов'язань під час стресової ситуації без залучення кредитів від Національного банку України для екстреної підтримки ліквідності та необхідний для цього обсяг високоякісних ліквідних активів (ВЛА).

«Для моніторингу стану ліквідності Банк щоденно здійснює розрахунок LCR, формує звіти по розривах ліквідності за методикою GAP-аналізу, здійснює аналіз ризику ліквідності Банку в межах операційного дня. Щодавно здійснюється моніторинг NSFR, щонайменше щомісячно – концентрації зобов'язань за значимими групами контрагентів, інструментами/продуктами. Для пом'якшення ризику Банком забезпечується належний обсяг необтяжених високоліквідних активів, які можна використовувати як заставу для залучення коштів у найкоротші строки без значних втрат і дисконтів за різних умов функціонування банку. Також Банком здійснюється моніторинг активів у розрізі емітентів, валют, інших показників, які можуть бути використані як застава, а також здійснюється диверсифікація активів, які можуть бути використані як застава, з метою уникнення залежності від окремих кредиторів та ринків залучення фінансування» [27].

Впродовж 2021 року Банк працював в умовах надлишкової ліквідності і виконував норматив LCR зі значним запасом. Відкриті валютні позиції та

розриви між процентними активами та зобов'язаннями не створювали значних ризиків.

«Протягом 2021 року фактичне середньоарифметичне (за місяць) значення коефіцієнту LCR (за всіма валютами) зменшилось зі 265% до 194%. Попри зростання обсягу високоліквідних активів на 22% (особливо депозитних сертифікатів НБУ – на 48% та кореспондентських рахунків у НБУ та банках з високими інвестиційними рейтингами – на 28%) зросло також і значення відтоків як складової розрахунку показника (значне нарощення депозитного портфеля за рік сприяє більшому відносному значенню відтоку). Для протидії кризовим ситуаціям з ліквідністю у Банку діє План фінансування в кризових ситуаціях та регулярно відстежуються індикатори кризи ліквідності. Також здійснюється моніторинг за індикаторами раннього попередження з Плану відновлення діяльності» [27].

Банк розглядає ризик грошових потоків в межах ризику ліквідності при побудові Cash-flow, стрес-тестуванні. Для моніторингу стану ліквідності Банк щоденно здійснює аналіз ризику ліквідності Банку в межах операційного дня, а також контролює концентрації зобов'язань за значимими групами контрагентів, інструментами/продуктами. Здійснюється контроль ліміту на кумулятивний розмір ліквідності до одного року в розрізі значимих валют.

Для пом'якшення ризику Банком забезпечується належний обсяг необтяжених високоліквідних активів, які можна використовувати як заставу для залучення коштів у найкоротші строки без значних втрат і дисконтів за різних умов функціонування Банку.

Також Банком здійснюється моніторинг активів у розрізі емітентів, валют, інших показників, які можуть бути використані як застава, а також здійснюється диверсифікація активів, які можуть бути використані як застава, з метою уникнення залежності від окремих кредиторів та ринків залучення фінансування.

Банк використовує похідні фінансові інструменти з метою управління ризиком ліквідності, при наявності тимчасового надлишку ліквідності в одній валюті, та тимчасового розриву в іншій.

Для протидії кризовим ситуаціям з ліквідністю у Банку діє План фінансування в кризових ситуаціях та регулярно відстежуються індикатори кризи ліквідності.

«Також в Банку розроблені Політика управління ризиком ліквідності АТ «СЕНС-БАНК», затверджена рішенням Наглядової ради та Положення Управління активами і пасивами АТ «СЕНС-БАНК», затверджене рішенням Правління, основними завданнями яких є:

- ☐ забезпечувати пріоритетність ліквідності, у тому числі і при виборі напрямків розміщення коштів;
- ☐ налагоджувати чіткий взаємозв'язок між суб'єктами, залученими в процес управління ризиком ліквідності, а також розподіляти їх обов'язки та відповідальність;
- ☐ постійно аналізувати потребу Банку в ліквідних коштах з метою уникнення як їх надлишку, так і дефіциту;
- ☐ здійснювати належну і своєчасну оцінку ризику та постійний моніторинг рівня ризику;
- ☐ оновлювати методи та підходи до управління ризиком ліквідності у відповідь на зміни ринкового та правового середовища;
- ☐ забезпечувати наявність системи лімітів ризику ліквідності в межах затвердженого ризик-апетиту;
- ☐ провадити контроль за дотриманням встановлених лімітів та дотриманням усіх положень і процедур управління ризиком на усіх стадіях;
- ☐ підтримувати ефективну та своєчасну систему звітності та процедуру ескалації лімітів;
- ☐ планувати та прогнозувати дії Банку в разі виникнення незбалансованої ліквідності та кризових ситуацій;
- ☐ враховувати взаємозв'язок ризику ліквідності з іншими сферами діяльності, такими як залучення та розміщення коштів, а також управління процентним ризиком» [27].

Такий принцип управління фінансовим забезпеченням функціонування

банківської установи, як принцип управління ризиками спрямований на подолання кредитних ризиків.

Банк наражається на кредитний ризик, який визначається як наявний або потенційний ризик виникнення збитків або додаткових витрат або неотримання запланованих доходів унаслідок невиконання боржником/контрагентом узятих на себе зобов'язань відповідно до умов договору.

Кредитний ризик присутній в усіх видах діяльності АТ «СЕНС БАНК» де результат залежить від діяльності контрагента, емітента або позичальника. Він виникає кожного разу, коли Банк надає кошти, бере зобов'язання про їх надання, інвестує кошти або іншим чином ризикує ними відповідно до умов реальних чи концептуальних угод незалежно від того, де відображається операція – на балансі чи поза балансом.

«Кредитний ризик АТ «СЕНС БАНК» включає такі ризики:

➤ Ризик країни – усі види ризиків, що виникають в економічному, політичному і соціальному середовищі країни реєстрації та ведення бізнесу боржника-нерезидента та можуть мати потенційний вплив на його спроможність обслуговувати борги. Ризик країни виникає через особливості економіки, соціального ладу та політичного устрою країни позичальника. Проте цей ризик повинен завжди враховуватися у кредитній та інвестиційній діяльності (не має значення, у якому секторі - державному чи приватному).

➤ Трансферний ризик – імовірність виникнення збитків або додаткових витрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок того, що у боржника немає можливості отримувати та/або перераховувати іноземну валюту для обслуговування боргу за кредитом;

➤ Ризик контрагента - означає ризик, при якому контрагент транзакції може не виконати взятих зобов'язань до кінцевого розрахунку по грошовим потокам транзакції;

➤ Ризик інвестицій у дочірні компанії - ймовірність втрати Банком частини коштів, недоодержання доходу, невиправдані витрати і (або) недосягнення соціального ефекту в результаті здійснення Банком інвестиційних

операцій» [27].

Під час оцінки кредитного ризику Банк розділяє індивідуальний та портфельний кредитний ризик.

Джерелом індивідуального кредитного ризику є окремих контрагент Банку – позичальник, боржник, емітент цінних паперів. Оцінка індивідуального кредитного ризику передбачає оцінку кредитоспроможності такого окремого контрагента, тобто його індивідуальну спроможність своєчасно та в повному обсязі розрахуватися за прийнятими зобов'язаннями.

Портфельний кредитний ризик – зменшення вартості активів Банку (інший, ніж унаслідок зміни ринкової процентної ставки). Джерелом портфельного кредитного ризику є сукупна заборгованість перед Банком за операціями, яким притаманний кредитний ризик (кредитний портфель, портфель цінних паперів, портфель дебіторської заборгованості тощо). Оцінка портфельного кредитного ризику передбачає оцінку концентрації та диверсифікації активів Банку.

Оцінка кредитоспроможності банківських установ потребує всебічного аналізу широкого кола факторів кількісного та якісного характеру. Контроль за ризиками по операціям із банківськими установами здійснюється через систему лімітів, що обмежує ризики Банку за такими операціями в розрізі контрагентів та груп пов'язаних контрагентів, сум, термінів та видів ризику. Важливим елементом управління ризиком по операціях із банківськими установами є моніторинг та актуалізація оцінки ризиків контрагентів.

Пом'якшення ризику забезпечується налагодженим процесом роботи з забезпеченням кредитних операцій, а також страхуванням.

«Банк управляє кредитним ризиком за допомогою таких інструментів:

- оптимізація процесу кредитування;
- вдосконалення оцінки потенційних та існуючих клієнтів (контрагентів);
- встановлення лімітів кредитування (галузевих, в розрізі географічних регіонів, продуктового ряду, строковості та ін.);
- проведення стрес-тестування кредитного ризику згідно з вимогами

Національного банку України та внутрішніми нормативними документами;

- моніторинг виконання умов кредитних договорів, договорів застави, поруки і адміністрування кредитних операцій;
- адекватний контроль за кредитними ризиками, в тому числі, на рівні клієнта шляхом контролю відповідних індикаторів кредитного ризику;
- застосування моделі «3-х ліній захисту»;
- використання інформаційних систем;
- застосування внутрішніх рейтингів системи Банку;
- використання ефективних моделей та інструментів для оцінки (вимірювання) ризиків» [27].

Банк управляє кредитним ризиком залежно від сегменту позичальника згідно з відповідними внутрішніми регулятивними документами Банку, які визначають політику управління кредитним ризиком, порядки та процедури управління даним видом ризику (методи оцінки фінансового стану, визначення імовірності дефолту, класу позичальників, процедури ескалації порушення лімітів ризиків, процедури управління ризиками, методики проведення стрес-тестування, процедури звітування щодо суттєвих ризиків тощо).

Такий принцип управління фінансовим забезпеченням функціонування банківської установи, як принцип диверсифікації портфеля спрямований на подолання ринкових та цінових ризиків.

АТ «СЕНС БАНК» «наражається на ринкові ризики, що виникають у зв'язку з можливими несприятливими змінами курсів іноземних валют, процентних ставок, вартості фінансових інструментів. Банком прийнято нульову толерантність до товарного ризику. Для валютного ризику, фондового ризику, ризику волатильності та ризиків торгової книги Банком визначено ризик-апетити та ліміти на 2022 рік. Для пом'якшення ринкових ризиків встановлено ліміти на розмір відкритих валютних позицій, VaR валютних позицій та портфеля акцій та опціонів, ліміт на обсяг торгової книги та ліміт на ризик, що генерується торговою книгою» [27].

Ринковий ризик притаманний операціям з цінними паперами, що належать

до торгової книги Банку (в тому числі акціям, євроблігаціям), операціям, що формують відкриту валютну позицію Банку (купівля, продаж, обмін, надходження, погашення іноземної валюти, будь-які конверсійні операції тощо), позабалансовим угодам (опціони), тощо.

«Банком розроблена та затверджена Політика управління ринковим ризиком, основними завданнями якої є:

- ✓ налагодження чіткого взаємозв'язку між суб'єктами, залученими у процесі управління ринковим ризиком, а також розподіл їх обов'язків та відповідальності;

- ✓ здійснення належної та своєчасної оцінки ризику та постійний моніторинг рівня ризику;

- ✓ актуалізація методів та підходів до управління ринковим ризиком у відповідності до змін ринкового та правового середовища;

- ✓ забезпечення наявності системи лімітів/обмежень ризику в межах затвердженого ризик-апетиту;

- ✓ провадження контролю за дотриманням встановлених лімітів/обмежень та усіх положень і процедур управління ризиком на усіх стадіях;

- ✓ підтримання ефективної та своєчасної системи звітності та процедури ескалації лімітів/обмежень» [27].

АТ «СЕНС БАНК» наражається також на цінові ризики, що визначаються ймовірністю зміни ринкових цін на фінансові та фізичні (реальні) активи, що перебувають на балансі Банку або обліковуються на позабалансових рахунках, серед яких: валютний, процентний, ризик зміни вартості цінних паперів, ризик зміни цін на фізичні активи. Цінові ризики притаманні усім операціям/активам, що мають ціну: кредитним та депозитним клієнтським операціям, лізингу, факторингу, міжбанківським операціям, позабалансовим угодам окрім опціонів (типу спот, форвард, своп тощо), операціям з цінними паперами, операціям на умовах субординованого боргу та інші операції, що є чутливими до зміни відсоткової ставки/курсу валют/цін.

«Для мінімізації цінових ризиків використовуються загальноприйняті практики, серед яких:

- для ризику зміни цін ОВДП - контроль за дюраціями (обмеження щодо максимальної терміновості портфеля);
- для ризику зміни вартості акцій - купівля американського опціону put (мінімізує ризик зміни цін портфелю акцій);
- для процентного ризику - мінімізація ризику за рахунок укладення договорів з можливістю регулярного перегляду відсоткової ставки;
- для валютного ризику - похідні фінансові інструменти задіяні мінімізації впливу можливої зміни валютних курсів» [27].

Для пом'якшення негативного впливу валютних курсів для мультивалютних угод використовуються валютні дисконти.

З огляду на наявність у власності Банку значної кількості об'єктів нерухомого майна (у вигляді операційної, інвестиційної нерухомості, а також активів, отриманих у власність внаслідок стягнення заставного майна), АТ «СЕНС БАНК» наражається на ризик нерухомості, що визначається як імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок раптового істотного знецінення нерухомості, що є власністю Банку, у зв'язку із зміною кон'юнктури ринку нерухомості України.

На подолання ризиків нерухомості спрямований такий принцип управління фінансовим забезпеченням функціонування банківської установи, як принцип оптимального використання капіталу. Зокрема, Банком розроблена та затверджена Політика по управлінню ризиком нерухомості.

«Основними чинниками, виділеними АТ «СЕНС БАНК» в рамках ідентифікації ризику нерухомості, є такі фактори:

- зміна кон'юнктури ринку нерухомості України або її зміна у певному регіоні чи сегменті, що зумовлено загальною зміною макроекономічних показників, які впливають на стан ринку нерухомості;
- зміна ціноутворюючих факторів, що впливають на вартість об'єктів, що

розглядаються на індивідуальній основі (наприклад, зміна орендних ставок через зростання вакантності у локації, тощо)» [27].

Банк для оцінки ризику нерухомості використовує якісні та кількісні показники. Оцінка якісних показників ризику виконується шляхом аналізу структури портфелів інвестиційної нерухомості на предмет відповідності інвестиційній привабливості регіону, представництву відділень Банку у регіоні, потреб та завдань бізнес-підрозділів.

Оцінка кількісних показників ризику виконується із використанням, в тому числі, методу сценарного моделювання шляхом розрахунку вірогідних обсягів знецінення нерухомості у разі зміни кон'юнктури ринку нерухомості України.

Управління ризиком нерухомості відбувається через регулярний аналіз кількісних та якісних показників величини ризику, контроль за дотриманням лімітів у разі набуття права власності на активи, надання рекомендацій та роз'яснень підрозділам, що задіяні у зміні обсягів портфелів нерухомості, щодо якісної характеристики портфелів нерухомості, управління планами розвитку структури і обсягів портфелів нерухомості шляхом прогнозування діяльності підрозділів, що задіяні у зміні обсягів портфелів нерухомості та регулярне визначення і перегляд лімітів із врахуванням потреб та завдань бізнес-підрозділів та стратегії Банку в цілому.

Останній принцип управління фінансовим забезпеченням функціонування банківської установи, такий як принцип сталого розвитку та інновацій спрямований на подолання операційних та комплаєнс ризиків.

Операційний ризик – ризик прямих та непрямих фінансових втрат внаслідок помилок або неправильної роботи внутрішніх бізнес-процесів, персоналу, систем або зовнішніх подій. Операційний ризик включає юридичний ризик, але виключає стратегічний ризик та ризик репутації.

«З метою збору статистичних даних та дослідження збитків від операційних ризиків в АТ «СЕНС БАНК» ведеться база даних інцидентів операційних ризиків (БД «Реєстрація інцидентів») у внутрішній системі Банку. У базі даних накопичуються дані про фактичні збитки від інцидентів

операційних ризиків, інформація про випадки беззбиткових інцидентів операційних ризиків та інцидентів з потенційними збитками, дані про інциденти, які можуть мати вплив на бізнес - процеси Банку у майбутньому» [27].

З метою мінімізації впливу операційних ризиків Банком впроваджено інструменти контролю, посилення нагляду, тестування, проведення навчання співробітників, формуються додаткові резерви (з метою зменшення збитків), можуть припинятися бізнес-процеси, які є джерелом ризику (з метою уникнення операційного ризику).

Враховуючи впровадження нових вимог до банківських установ, АТ «СЕНС БАНК» може зазнавати комплаєнс ризику – імовірності виникнення збитків/санкцій, додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів або втрати репутації внаслідок невиконання вимог законодавства, нормативно-правових актів, ринкових стандартів, правил добросовісної конкуренції, правил корпоративної етики, виникнення конфлікту інтересів, а також не дотримання внутрішніх документів Банку тощо. Управління комплаєнс – ризиком врегульовано Політикою управління комплаєнс ризиком, Кодексом корпоративної етики, Антикорупційною програмою та іншими внутрішніми документами.

«З метою виявлення та вимірювання комплаєнс-ризиків Банком створена та ведеться Внутрішня база подій комплаєнс-ризиків та/або недоліків в системі внутрішнього контролю Банку - БД «Реєстрація подій», в якій здійснюється збір та аналіз накопиченої інформації» [27].

В базі реєструються події, що стали можливими внаслідок невиконання Банком вимог законодавства, нормативно-правових актів, ринкових стандартів, правил добросовісної конкуренції, правил корпоративної етики, виникнення конфлікту інтересів, а також внутрішньобанківських документів Банку.

Реєстрації в базі даних підлягають наступні категорії подій комплаєнс-ризиків та/або недоліків системи внутрішнього контролю: регуляторні порушення; порушення внутрішніх документів банку; порушення кодексу поведінки (етики); формування недостовірної статистичної звітності;

виникнення конфлікту інтересів.

В Банку впроваджено інститут ризик-координаторів - це уповноважені співробітники самостійного структурного підрозділу, які здійснюють функцію управління комплаєнс-ризиками на першій лінії контролю для своєчасного виявлення і повідомлення про події комплаєнс-ризиків та/або недоліки в системі внутрішнього контролю.

«Завданнями Політики управління комплаєнс-ризиком, затвердженої рішенням Наглядової Ради Банку є:

- створення процедур щодо виявлення, вимірювання, моніторингу, контролю, звітування та пом'якшення комплаєнс-ризиків, уключаючи інструменти/індикатори, що використовуються;
- контроль наявності та ефективності процедур та процесів з метою забезпечення відповідності діяльності Банку вимогам законодавства, уключаючи законодавство у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення та внутрішньобанківських документів під час діяльності Банку;
- забезпечення контролю за достовірністю фінансової та статистичної звітності;
- організація навчання працівників Банку з метою забезпечення їх обізнаності з питань, що належать до функцій підрозділу контролю за дотриманням норм (комплаєнс), законодавства України та внутрішньобанківських документів;
- забезпечення чіткого розмежування функцій управління між комплаєнс-ризиком та операційним ризиком із метою уникнення їх дублювання та запровадження механізму співпраці між працівниками, які виконують функції управління цими ризиками;
- розробка порядку обміну інформацією між учасниками процесу управління комплаєнс-ризиком, уключаючи види, форми і терміни подання інформації» [27].

Оптимізація всіх процесів управління фінансовими ризиками АТ «СЕНС БАНК» (з урахуванням особливостей діяльності Банку, характеру та обсягів його операцій, профілю ризику та системної важливості Банку) повинна призвести до мінімізації негативного впливу фінансових ризиків на результати діяльності та фінансове забезпечення функціонування банківської установи.

Саме тому у наступному розділі кваліфікаційної роботи ми запропонуємо низку системних заходів та стратегічних рішень у вигляді рекомендацій, спрямованих на покращення фінансового стану, забезпечення стійкості, розвиток та підвищення ефективності фінансового забезпечення функціонування досліджуваної банківської установи.

РОЗДІЛ 3

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ АТ «СЕНС-БАНК»

3.1. Інструменти оптимізації фінансового забезпечення функціонування банківської установи

Фінансовий аналіз та планування є ключовим елементом стратегічного управління банківською установою в умовах постійної динаміки фінансового ринку. У цьому підрозділі ми детально розглянемо інструменти, які використовуються для оцінки фінансового стану банку та розробки стратегій, що дозволяють досягти ефективності та стійкості в сучасних умовах. Вивчення цих інструментів дозволить нам глибше зрозуміти, як банк може оптимізувати своє фінансове забезпечення для досягнення стратегічних цілей (рис. 3.1).

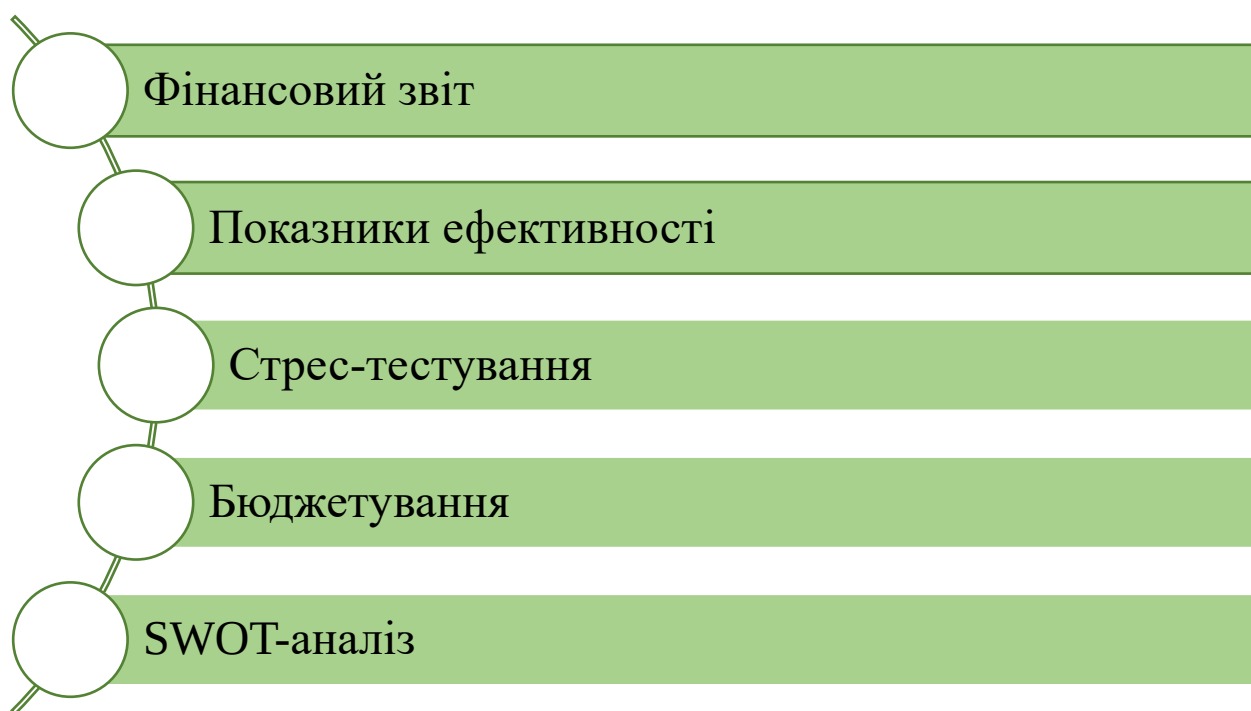

**Рис. 3.1. Інструменти оптимізації фінансового забезпечення
функціонування банківської установи**

Джерело: складено автором

Ось кілька ключових інструментів, які використовуються в цій області:

1. *Фінансовий звіт* є основним інструментом для аналізу фінансового стану банку. Він дозволяє здійснити всебічний огляд балансу, активів, зобов'язань, прибутку та витрат, готівки в касі, щоб визначити загальний фінансовий обсяг та стійкість банку. Фінансовий звіт є невід'ємною складовою фінансового аналізу, надаючи всіляку інформацію для оцінки поточного стану фінансового забезпечення банківської установи та прогнозування її майбутнього фінансового розвитку.

2. *Показники ефективності*, такі як рентабельність активів (ROA) та власного капіталу (ROE), допомагають виміряти ефективність використання ресурсів, управління активами та вказують на прибутковість капіталу, вкладеного у банк.

Рентабельність активів (ROA) є ключовим показником, який вимірює ефективність використання активів банку для генерації прибутку. Визначається як відношення чистого прибутку (сума прибутку банку після віднімання усіх витрат і податків) до середньорічних активів за певний період (середнє значення активів банку протягом обраного періоду). Висока ROA вказує на те, що банк успішно використовує свої активи для генерації прибутку, що є позитивним сигналом для інвесторів та акціонерів.

Рентабельність власного капіталу (ROE), є показником, який визначає, наскільки ефективно банк використовує свій власний капітал для отримання прибутку. Визначається як відношення чистого прибутку (сума прибутку банку після віднімання усіх витрат і податків) до власного капіталу (сума грошей, яку власник або акціонери вклали у банк). Висока ROE свідчить про ефективне використання власного капіталу та може слугувати індикатором фінансової стійкості та привабливості для інвесторів.

Аналіз показників ефективності дозволяє банку оцінити його здатність генерувати прибуток при використанні різних видів активів.

3. *Стрес-тестування* визначає, як банк витримає вплив негативних економічних сценаріїв. Цей інструмент допомагає визначити рівень ризику і

вразливість банківської установи до негативних економічних змін, розробити стратегії для мінімізації негативного впливу і змодельовати вплив різних стресових сценаріїв на фінансову стійкість банку. Мета стрес-тестування в банківській діяльності - оцінка стійкості до ризиків, прогнозування впливу ризиків на фінансовий стан та прибутковість, та управління ризиками за допомогою розробки стратегій зменшення негативних наслідків змінних економічних умов.

Стрес-тестування в банківській діяльності є ефективним інструментом для прогнозування та управління ризиками, забезпечення фінансової стійкості та адаптації фінансового забезпечення банківської установи до змін в економічному середовищі.

4. *Бюджетування* визначає фінансові цілі та допомагає розробляти бюджети на майбутні періоди. Це важливо для управління ресурсами, визначення пріоритетів, контролю за фінансовими результатами та досягнення стратегічних планів. Бюджетування дозволяє банку ефективно розподіляти ресурси та визначати пріоритети у фінансовій діяльності.

5. *SWOT-аналіз* призначений для визначення сильних і слабких сторін, можливостей та загроз, що впливають на банк. SWOT-аналіз (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) є стратегічним інструментом, що дозволяє визначити внутрішні та зовнішні фактори, які впливають на функціонування банківської установи. Застосування SWOT-аналізу у банківській установі має значний вплив на фінансове забезпечення та дозволяє розробити ефективні стратегії для збільшення конкурентоспроможності.

Внутрішні Фактори (Strengths, Weaknesses):

1. Сильні сторони (Strengths):

- фінансова стійкість (оцінка фінансового стану банку, його капіталу та ліквідності);
- широкий клієнтський базис (велика база клієнтів дозволяє банку розширювати свої фінансові можливості);
- технологічні інновації (використання передових технологій для

покращення обслуговування та забезпечення конкурентоспроможності).

2. Слабкі сторони (Weaknesses):

- кредитні ризики (недостатність ефективної системи управління кредитними ризиками);
- застаріла IT-інфраструктура (застарілі технологічні рішення можуть обмежувати швидкість та ефективність обслуговування клієнтів);
- залежність від одного джерела доходу (велика частина прибутку може залежати від обмеженого джерела).

Зовнішні Фактори (Opportunities, Threats):

3. Можливості (Opportunities):

- розширення ринків (входження на нові ринки та привертання нових клієнтів);
- фінансові інновації (розробка та запровадження нових фінансових продуктів та послуг);
- стратегічні партнерства (укладення стратегічних домовленостей для розширення можливостей).

4. Загрози (Threats):

- економічна нестійкість (зміни в економіці можуть призвести до збитків та небезпек);
- конкуренція (зростання конкуренції в галузі може обмежити прибутковість);
- регуляторні зміни (зміни у вимогах та правилах регуляторів можуть впливати на діяльність банку).

Вплив SWOT-аналізу на фінансове забезпечення функціонування банківської установи полягає у наступному:

1. Можливості та сильні сторони дозволяють банку розширювати свої фінансові можливості, використовувати нові джерела прибутку та покращувати фінансовий стан.

2. Загрози та слабкі сторони вимагають від банку розробки стратегій для подолання викликів, виявлених SWOT-аналізом, з метою покращення стійкості

та збільшення конкурентоспроможності.

Отже, SWOT-аналіз є важливим інструментом стратегічного управління, який допомагає банкам підтримувати фінансову стійкість, адаптуватися до змін у середовищі та розробляти ефективні стратегії для максимізації прибутковості та сталості.

Комплексне використання згаданих вище інструментів фінансового аналізу та планування дозволяє банківській установі не тільки аналізувати свій поточний стан фінансового забезпечення, але й стратегічно підвищувати ефективність та планувати майбутні кроки для досягнення функціонального успіху в сучасному динамічному фінансовому середовищі.

3.2. Рекомендації щодо покращення фінансового забезпечення АТ «СЕНС БАНК»

«Стратегічною метою АТ «СЕНС-БАНК» є захоплення позиції провідного приватного банку в Україні та банку першого щоденного вибору з першокласними продуктами та унікальним цифровим обслуговуванням. Це стратегія трансформації Банку з кредитного в транзакційний, з традиційного в цифровий.

Стратегія розвитку АТ «СЕНС-БАНК» на 2020-2024 роки затверджена Наглядовою Радою, відповідає його бізнес-моделі та основним напрямкам розвитку і будується навколо 6-ти пріоритетів:

- 1) диверсифікація та крос-функціональна взаємодія;
- 2) зосередження на транзакційному бізнесі;
- 3) репозиціонування на ринку;
- 4) лідерська позиція кредитного банку;
- 5) цифрова трансформація;
- 6) вдосконалення операційної моделі.

Стратегічними ініціативами Банку є:

1. Роздрібний бізнес: репозиціонування ринку; створення кращого в своєму класі мобільного додатку; модернізація продуктів; управління вибуттям клієнтів; оптимізація мережі відділень та каналів продажів.

2. Малий та середній бізнес: нова сегментація, модель обслуговування та пропозиція продуктів; модернізація цифрового банкінгу; вдосконалення кредитного процесу; репозиціонування ринку.

3. Корпоративний бізнес: перезавантаження кредитного бізнесу; вдосконалення обслуговування транзакцій; фінансування під забезпечення землею.

Такі ініціативи вимагають трансформації установи у більш гнучкий, цифровий та орієнтований на клієнта Банк, який зможе виконати амбіційні плани по залученню клієнтів, незважаючи на сильну конкуренцію у цифровій сфері, диверсифікувати надходження, оптимізувати процеси, операції та стати більш динамічною та гнучкою організацією з розвинутою ІТ-архітектурою та поглибленою аналітикою» [27].

Забезпечення стійкості та ефективності фінансового забезпечення функціонування банківської установи вимагає системних заходів та стратегічних рішень. Пропонуємо декілька рекомендацій, спрямованих на покращення фінансового стану та розвиток банківської установи.

1. Розширення фінансових продуктів та послуг за допомогою встановлення партнерських відносин з фінтех-компаніями для розробки та надання нових, інноваційних фінансових продуктів (фінтех співпраця) та розвитку інвестиційних рішень (розширення інвестиційних можливостей для клієнтів через розробку нових інвестиційних продуктів). Прикладами інноваційних фінансових продуктів можна вважати:

1.1. Криптовалюти та блокчейн технології, які забезпечують безпеку та анонімність угод.

1.2. Роботизовані консультації - автоматизовані системи, які надають інвестиційні поради та управляють портфелем клієнта на основі алгоритмів.

1.3. Електронні гроші і гаманці та безготівкові платежі, які забезпечують

зручні та швидкі безготівкові транзакції через смартфони та інші мобільні пристрої.

1.4. Зелені фінанси та інвестиції в сталу енергетику й екологічно чисті проекти, спрямовані на зменшення впливу на довкілля.

1.5. Мікрокредитування та фінансова включеність - надають доступ до фінансових ресурсів для осіб з обмеженими можливостями та підприємців з невеликим оборотом коштів.

Ці продукти відображають лише частину різноманітності інновацій у фінансовому секторі, які визначають сучасний фінансовий ландшафт.

2. Удосконалення управління ризиками та ліквідністю шляхом регулярного складання сценаріїв (проведення регулярних стрес-тестувань й аналізу сценаріїв для ефективного управління ризиками) та оптимізації ліквідності (розробка стратегій оптимізації ліквідності та побудова ефективної системи управління ризиками ліквідності).

Під час управління фінансовими ризиками, АТ «СЕНС-БАНК» необхідно активно займатися оптимізацією бізнес-процесів та структури активів і пасивів. Це важливе завдання враховує особливості діяльності Банку, характер і обсяги його операцій, профіль ризику та системну важливість Банку. Основною метою є мінімізація негативного впливу фінансових ризиків на результати діяльності.

З метою систематичного оцінювання ризиків, рекомендується проводити регулярні перевірки та використовувати методологію виявлення суттєвих ризиків, визначену АТ «СЕНС БАНК». Для ефективного управління ризиками, що виявлені як суттєві, слід розробляти відповідні політики, положення, методики, інструменти та обов'язкові процедури.

З метою управління ризиками та мінімізації негативного впливу ризиків на результати діяльності, Банк повинен встановлювати ліміти на операції на фінансових ринках, розмір портфелів інструментів та використовувати різноманітні стратегії, такі як диверсифікація діяльності, управління заставою та використання похідних фінансових інструментів.

Оптимізація бізнес-процесів та структури активів і пасивів повинні

враховувати особливості діяльності, характер операцій, профіль ризику та системну важливість Банку. Такий підхід сприятиме ефективному управлінню ризиками та забезпечуватиме стійкість фінансових результатів Банку.

З метою підтримки безпеки та ефективності діяльності, Банк повинен постійно підтримувати працездатність системи внутрішнього контролю із чітко визначеною сферою відповідальності для різних підрозділів Банку. Основна увага повинна приділятися розподілу функцій та обов'язків між Наглядовою Радою, Правлінням та комітетами відповідно до вимог законодавства, нормативів Національного банку та внутрішніх документів. Важливим елементом є визначення виключної компетенції для певних функцій. Такий підхід до управління внутрішнім контролем сприятиме ясності та ефективності в роботі різних підрозділів Банку, забезпечуючи відповідність нормативам та внутрішнім стандартам. Важливо наголосити на постійному аналізі та вдосконаленні цієї системи для забезпечення оптимального фінансового забезпечення функціонування банківської установи та відповідності вимогам фінансового регулювання.

З метою забезпечення належного функціонування контрольного середовища, АТ «СЕНС БАНК» повинен розглядати впровадження системи управління ризиками як пріоритетну задачу. Основні заходи з контролю мають впроваджуватись на кожному організаційному рівні, щоб забезпечити всебічний контроль за різними аспектами діяльності. Інтеграція контрольних процедур безпосередньо у ключові процеси діяльності дозволить ефективно виявляти та вирішувати можливі ризики. Крім того, здійснювати активний контроль за інформаційними потоками та комунікаціями в межах Банку.

Банк повинен систематично моніторити ефективність та комплексність своєї системи внутрішнього контролю. Оперативне виявлення та усунення недоліків є ключовим етапом удосконалення контрольної системи. Оцінка комплексності, ефективності та адекватності системи внутрішнього контролю має проводитись з метою постійного покращення процесів та відповідності високим стандартам управління ризиками.

Для оптимізації системи управління ризиками в АТ «СЕНС БАНК» ми пропонуємо запровадити модель трьох незалежних ліній захисту та дотримуватися принципів ефективності, своєчасності, структурованості, розмежування обов'язків, усебічності, комплексності, пропорційності, незалежності, конфіденційності та прозорості. Банку, в свою чергу, необхідно визнати важливість трьох незалежних ліній захисту для ефективного фінансового забезпечення, управління ризиками та забезпечення надійного контрольованого середовища. Кожна лінія має свої унікальні функції та відповідальності.

Перша лінія захисту зосереджена на контролі операцій, що виконуються безпосередньо в процесі їх проведення. Бізнес-підрозділи та підрозділи підтримки відповідальні за ініціювання, здійснення та реєстрацію операцій, а також за ефективне управління пов'язаними ризиками.

Друга лінія захисту, має бути представлена Департаментом з управління ризиками та Відділом контролю виконання норм комплаєнс, надаватиме впевненість керівникам Банку у функціонуванні заходів контролю та управління ризиками, розроблених та реалізованих першою лінією захисту.

Третя лінія захисту в особі Управління внутрішнього аудиту виконуватиме незалежну оцінку ефективності обох попередніх ліній захисту та загальної системи внутрішнього контролю. Управління внутрішнього аудиту підпорядковується і звітує Аудиторському комітету та Наглядовій Раді Банку.

Ще одним ключовим аспектом системи управління ризиками АТ «СЕНС БАНК» є проведення стрес-тестування для виявлення та оцінки суттєвих видів ризиків. Головною метою цього процесу є аналіз можливих наслідків фінансового стресу на банківську установу та визначення її здатності витримувати події надзвичайного характеру на фінансовому ринку.

Суть стрес-тестування полягає у визначенні ризиків та вимірюванні можливих збитків як в загальному розмірі, так і за окремими видами ризиків, які можуть виникнути в умовах екстремальних подій. Крім того, цей процес дозволяє оцінити здатність банку покривати зазначені збитки та визначити його

потенційні можливості в управлінні ризиками.

Спроможність банку ефективно протистояти стрес-тестуванню визначається не лише його фінансовими можливостями в умовах надзвичайних ситуацій, але й якістю власних процедур управління ризиками. Стрес-тестування є важливим інструментом для прогнозування та запобігання можливим загрозам та допомагає удосконалити стратегії управління ризиками для забезпечення фінансової стійкості та надійності банку в умовах невизначеності.

3. Удосконалення технологічної інфраструктури за допомогою впровадження інноваційних технологій (розгляд можливостей використання штучного інтелекту, блокчейну та інших передових технологій для поліпшення послуг та оптимізації процесів) та удосконалення системи кібербезпеки (запобігання можливим кібератакам та захист конфіденційності клієнтської інформації). Інновації в технологічній сфері, на наш погляд, грають важливу роль у поліпшенні фінансового забезпечення функціонування банківської установи.

Передові технології, які мають перспективу використання для поліпшення банківських послуг з метою покращення фінансового забезпечення функціонування АТ «СЕНС БАНК» на наш погляд наступні.

Для автоматизованих відповідей на запитання клієнтів у режимі реального часу можна використовувати штучний інтелект. Для прогнозування потреб та пропозицій персоналізованих фінансових продуктів підійде система аналізу поведінки клієнтів (машинне навчання).

Для захисту та автентифікації фінансових транзакцій, а також для створення безпечних та ефективних систем управління доступом потрібні блокчейн технології.

Фінансові технології у вигляді електронних гаманців, мобільних додатків, впровадження нових систем електронних платежів та платформ для P2P-кредитування забезпечуватимуть зручний доступ до банківських послуг через мобільні пристрої та нові можливості отримання грошей в обхід традиційних банків.

Використання обробки природних мов (NLP) потрібне для розуміння та виконання інструкцій голосового асистента під час пошуку інформації за допомогою голосових команд. А системи, які використовують технології розпізнавання образів потрібні для обробки та аналізу документів, розпізнавання підписів.

Ці технології сприяють автоматизації та покращенню різних аспектів банківських послуг, забезпечуючи більш зручний та ефективний доступ для клієнтів. Інновації стають каталізатором для розвитку та удосконалення фінансового забезпечення банківських установ. Швидкі зміни в технологічному ландшафті та створення нових фінансових продуктів дозволяють банкам залишатися конкурентоспроможними та відповідати сучасним вимогам клієнтів.

Удосконалення системи кібербезпеки АТ «СЕНС БАНК» є важливою задачею для забезпечення захисту банківської інформації та запобігання кіберзлочинності. Ось кілька кроків, які можуть бути вжиті для покращення системи кібербезпеки в досліджуваній банківській установі:

3.1. Аудит та оцінка ризиків - проведення регулярних аудитів та оцінок ризиків для ідентифікації потенційних слабких місць у системі кібербезпеки.

3.2. Удосконалення інфраструктури - забезпечення захищеної інфраструктури, використовуючи захист мережі, мережеві стіни та інші технічні рішення.

3.3. Регулярне оновлення програмного забезпечення - автоматичне оновлення та виправлення вразливостей в програмному забезпеченні для запобігання використанню підозрілих програм або шкідливих кодів.

3.4. Безпека персоналу - проведення навчань та тренінгів для персоналу щодо кібербезпеки, зокрема щодо усвідомлення ризиків, соціального інжинірингу та безпечних практик використання комп'ютерів.

3.5. Двофакторна аутентифікація - впровадження систем двофакторної аутентифікації для забезпечення додаткового рівня захисту при вході в систему.

3.6. Моніторинг та виявлення вторгнень - використання систем виявлення вторгнень для негайного виявлення та відповіді на підозрілу або неправомірну

діяльність в мережі.

3.7. Шифрування даних - застосування шифрування для захисту конфіденційної інформації та даних під час передачі через мережу та зберігання.

3.8. Регулярні бекапи - проведення регулярних бекапів для забезпечення можливості відновлення даних у випадку кібератаки чи втрати інформації.

3.9. Партнерство з кібербезпечними службами - співпраця та обмін інформацією з кібербезпечними службами та організаціями для попередження загроз та обміну досвідом.

Ці заходи спрямовані на створення всебічної системи кібербезпеки, що забезпечує захист банківської інфраструктури та даних від сучасних кіберзагроз.

4. Підвищення кваліфікації персоналу шляхом організації програм навчання для персоналу сучасним фінансовим технологіям і стратегій управління ризиками (навчання та розвиток) та створення центру компетенцій для обміну знаннями та впровадження найкращих практик.

Щоб забезпечити розвиток співробітників та забезпечити високий рівень кваліфікації персоналу, АТ «СЕНС БАНК» потрібна розробка і впровадження стратегічних програм підвищення кваліфікації, орієнтованих на управління ефективністю персоналу. Однією з основних складових цього напрямку є система навчання, спрямована на задоволення операційних потреб.

Банк повинен впроваджувати кадрові програми, спрямовані на підвищення кваліфікації працівників, щоб вони відповідали вимогам сучасного фінансового ринку. Ця ініціатива має входити в рамки загальної стратегії розвитку банку та забезпечення високої професійної підготовки кадрів.

Орієнтована на результати політика з навчання персоналу визначає системний підхід до організації процесів навчання, спрямованих на досягнення стратегічних завдань Банку. Ця система навчання сприяє підтримці високого рівня професіоналізму серед працівників та дозволяє їм ефективно впроваджувати стратегічні завдання у своїй діяльності.

Забезпечення розвитку співробітників через програми підвищення кваліфікації та системи навчання відображатиме відданість Банку розвитку та

вдосконаленню свого персоналу для досягнення високих стандартів у фінансовій сфері.

Забезпечення навчання та розвитку співробітників базується на врахуванні цілей їх професійної та операційної діяльності, сприяючи покращенню їх результативності та надаючи можливість здобувати нові знання, навички та вміння. Кожен працівник Банку має право і водночас зобов'язаний активно шукати можливості для особистого професійного росту, а також підтримувати рівень власної кваліфікації та вивчення нових знань і навичок.

Цей підхід відображає важливість постійного самовдосконалення кожного співробітника для успішної адаптації до змін у фінансовій сфері та підвищення конкурентоспроможності як індивіда, так і всього колективу Банку. Навчання та розвиток визнаються як ключові компоненти стратегії кадрового управління для досягнення високих стандартів професіоналізму та високого рівня обслуговування клієнтів. Банк повинен акцентувати увагу на наданні співробітникам можливостей для особистого та професійного розвитку у цифровому середовищі, надаючи доступ до передових технологій та знань.

Методи навчання, які можуть бути використані в АТ «СЕНС БАНК», різнобічні та охоплюють різноманітні форми та ресурси для забезпечення якісного та ефективного професійного розвитку співробітників. Серед цих методів варто виділити:

4.1. Офлайн та онлайн навчання: тренінги, семінари, майстер-класи та вебінари – сприяють інтерактивному взаємодії та обміну знаннями у реальному часі.

4.2. Зовнішні навчальні заходи у відкритому форматі, що проводяться сторонніми навчальними компаніями, дозволяють здобувати знання від провідних експертів галузі.

4.3. Навчання силами внутрішніх тренерів Банку: використання внутрішніх експертів для навчання дозволяє передавати внутрішні знання та досвід.

4.4. Електронне навчання: електронні курси, багатомодульні програми з

розвитку soft skills, відео-уроки, тренінги, майстер-класи.

4.5. Вивчення спеціалізованої літератури, аудіо- та відеоматеріалів як додаткових ресурсів для самостійного вивчення специфіки галузі та розширення знань (корпоративна бібліотека).

Нами рекомендовано АТ «СЕНС БАНК» активно працювати над розвитком свого персоналу, забезпечуючи навчання за двома основними напрямками.

Професійне навчання:

- навчання співробітників відповідно до їх операційної діяльності з метою підтримки та підвищення рівня кваліфікації;
- участь співробітників у зовнішніх навчальних заходах за різними напрямками, такими як юридична діяльність, банківська безпека, внутрішній аудит, операційна діяльність, фінанси, інформаційне супроводження та розвиток систем тощо;
- регулярне професійне навчання співробітників бізнес-підрозділів, контакт-центру, операційного блоку за різними темами, такими як продаж банківських продуктів, сервісне обслуговування, фінансовий моніторинг та комплаєнс, робота з програмним забезпеченням тощо.

Навчання з розвитку soft skills:

- розвиток лідерських та менеджерських якостей;
- спеціалізовані програми для керівників усіх підрозділів, такі як Школа Lion, ЦУТ, РМ, що охоплюють теми менеджменту, ситуаційного лідерства, мотивації персоналу, зворотного зв'язку, управління задачами, ефективної комунікації та презентацій, управління змінами, планування та оцінки діяльності, майстер-класи з особистого розвитку на різноманітні теми, такі як емоційний інтелект, світові тренди, нейронаука і робота мозку, креативність тощо.

Банк також повинен сприяти розвитку Digital skills та цифрової грамотності своєї команди через вивчення мов програмування (Java, Phyton та інші), навчання junior для підтримки та розвитку цифрових навичок, навчання

загальної цифрової грамотності та управління змінами, програми адаптації для нових співробітників (вступні тренінги/семінари та обов'язкові електронні курси, тестування та регулярна робота з досвідченими наставниками).

5. Співпраця з громадськістю та соціальна відповідальність для підвищення рівня довіри та позитивного іміджу банку.

Співпраця банківської установи з громадськістю та її соціальна відповідальність є важливим елементом для підвищення рівня довіри та створення позитивного іміджу банку. Така взаємодія сприятиме покращенню відносин з клієнтами, створюватиме сприятливий клімат для розвитку бізнесу та сприятиме побудові стійкої репутації банківської установи на ринку фінансових послуг. Основні аспекти цієї співпраці, на наш погляд, повинні включати:

5.1. Благодійність та спонсорство.

Банк може активно підтримувати благодійні та соціальні проекти, спрямовані на поліпшення якості життя в громадах, де він працює. Спонсорська підтримка подій, фестивалів, турнірів інтегрує банк у місцеву культуру та сприятиме позитивному сприйняттю.

5.2. Екологічна ініціатива.

Участь у програмах з екологічної відповідальності та збереження природних ресурсів сприятиме підтримці сталого розвитку та впливатиме на екологічний статус регіону, в якому працює банківська установа.

5.3. Фінансова грамотність.

Банк може розвивати програми фінансової грамотності для різних верств населення, щоб підвищити рівень економічної освіченості та ефективного управління фінансами.

5.4. Корпоративна прозорість.

Забезпечення відкритості та прозорості в корпоративних операціях та рішеннях банківської установи підвищує довіру до неї споживачів та інвесторів.

5.5. Етичні стандарти.

Створення та впровадження етичних стандартів діяльності показує зобов'язання до високих моральних та етичних норм у сфері банківського

бізнесу.

5.6. Інформаційна доступність.

Забезпечення доступності інформації про діяльність банку, його продукти та послуги сприяє формуванню позитивного сприйняття серед клієнтів та громадськості.

Ці ініціативи допоможуть АТ «СЕНС БАНК» не лише виконувати свої соціальні обов'язки, але й активно взаємодіяти з громадськістю, будуючи стійкий та позитивний імідж важливого системного банку. Реалізація цих рекомендацій сприятиме покращенню фінансового забезпечення банківської установи, забезпечуючи їй стабільність, конкурентоспроможність та відповідність вимогам сучасного фінансового ринку.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження «Фінансове забезпечення функціонування банківської установи» ми з'ясували, що на сьогоднішній день банківські установи стикаються з низкою поточних тенденцій та викликів, які впливають на їх функціонування та фінансове забезпечення. Зокрема:

1. Банківська галузь переживає значний вплив цифрових технологій. Зростання електронних та мобільних платіжних систем, розвиток фінтех-компаній та блокчейн-технологій ставлять виклики щодо адаптації традиційних банків до нових умов та їх цифрової трансформації.

2. Зростання кількості кібератак та крадіжок особистих даних ставлять під загрозу фінансову стійкість банків. Безпека та захист від кіберзагроз стають пріоритетом для усіх фінансових установ.

3. Зміни в законодавстві та регулюванні фінансового сектору суттєво впливають на операційну діяльність банків. Нові стандарти, вимоги до капіталу та ризиків вимагають перегляду стратегій та процедур фінансового забезпечення функціонування банківських установ.

4. Фінансово-економічні кризи, які виникають через глобальні кризи, пандемії або інші непередбачувані події, суттєво впливають на фінансовий стан та фінансове забезпечення функціонування банків.

5. Зміни у споживчих уподобаннях та підходах клієнтів до банківських послуг, такі як відмова від класичних банківських відділень на користь онлайн-сервісів, вимагають від банків перегляду своїх стратегій та моделей фінансового забезпечення бізнесу.

Дослідження цих тенденцій і викликів стало важливим компонентом проведеного у кваліфікаційній роботі аналізу фінансового забезпечення банківської установи – акціонерного товариства «СЕНС БАНК».

Результати нашого дослідження щодо фінансового забезпечення функціонування банківської установи можуть мати значний вплив на суспільство, економіку та саму банківську галузь через:

- підвищення стабільності банківського сектору. Якщо наші рекомендації та висновки призведуть до удосконалення методів управління ризиками та підвищення фінансової стійкості банків, це може зробити банківський сектор більш стабільним, що уникне фінансових криз та негативного впливу на економіку.

- покращення довіри до банківських установ. Результати дослідження можуть допомогти у впровадженні інноваційних та ефективних практик управління, що може позитивно вплинути на довіру клієнтів та інших зацікавлених сторін до банківських установ.

- підтримку економічного зростання. Збільшення ефективності та стійкості банківських установ може сприяти стабільному кредитуванню, підтримці підприємств та фізичних осіб, що може стимулювати економічне зростання.

- зменшення ризиків для інвесторів та депозитарів. Вивчення ефективних інструментів оптимізації фінансового забезпечення функціонування для оцінки та управління ризиками, може зменшити ризики для інвесторів та депозитарів, підвищуючи привабливість банківського сектору.

- сприяння інноваціям в галузі фінансів. Виявлення нових підходів або технологій в управлінні фінансами може сприяти інноваціям в банківській галузі, розвивати нові продукти та послуги.

- соціальну відповідальність банківських установ. Результати дослідження можуть сприяти формуванню соціально відповідальних підходів у банківській галузі, таких як екологічно чисті інвестиції, підтримка соціальних проектів та участь у соціальних програмах.

У свою чергу, найважливішою, пов'язаною з існуючими дослідженнями в галузі банківської діяльності та фінансів, темою є фінансове забезпечення функціонування банківських установ. Розгляд цієї теми привернув увагу до різних аспектів фінансового забезпечення та його впливу на стійкість і успішність функціонування банків.

Основні аспекти, які були виявлені та досліджені в контексті фінансового

забезпечення банківських установ, включають:

- важливість оптимального розподілу активів та пасивів для забезпечення фінансової стійкості, врахування впливу різних видів активів на прибуток та ризики банку.
- систематичний аналіз та управління різними видами ризиків у банківській діяльності, вплив ефективного управління ризиками на фінансові показники та репутацію банку.
- розгляд оптимальних бізнес-процесів для максимізації ефективності та прибутковості, взаємозв'язок між оптимізацією бізнес-процесів і фінансовим успіхом банку.
- важливість реалізації системи управління ризиками та її вплив на фінансову стабільність, методи та практики ефективного виявлення та управління ризиками в банківській галузі.
- роль інновацій у покращенні фінансового забезпечення та конкурентоспроможності, застосування передових технологій для оптимізації фінансових процесів та забезпечення безпеки.

Фінансове забезпечення функціонування банківських установ є ключовим фактором для забезпечення їх життєздатності та відповідності вимогам сучасного фінансового середовища. Розуміння та управління цим аспектом є визначальним для досягнення успіху та стійкості у банківському секторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арбузов С.Г., Колобов Ю.В., Міщенко В.І., Науменкова С.В. Банківська енциклопедія. К. : Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання. 2011. 504 с.
2. АТ «СЕНС БАНК». *Офіційний сайт*. URL: <https://sensebank.ua/>
3. Банківська система : *навчальний посібник*. П. М. Карась, Н. В. Приходько, О. В. Пашенко, Л. О. Гришина. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 292 с.
4. Вольська С. П. Порівняльна характеристика методів оцінювання фінансової стійкості банку. *Серія Економічні Науки*. 2015. №10(1). С. 178-181
5. Дмитрова О.С. Класифікація загроз та ризиків економічної безпеки банку. *Ефективна економіка*. 2015. №11. С. 126-132
6. Жирій К. Як банки допомагають вистояти економіці та громадянам у часи війни. unian.ua. 2022. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/yak-banki-dopomagayut-vistoyati-ekonomici-ta-gromadyanam-u-chasiviyini-novini-ukrajina-11753254.html>
7. Кленовий Д., Петровська І. Фінанси: *навчальний посібник*. Київ: ЦУЛ. 2002. 300 с.
8. Кириленко О.П. *Фінанси (Теорія і вітчизняна практика): навчальний посібник*. Тернопіль: Астон, 2002. 212 с.
9. Коваленко, В. В., Коренева О.Г., Черкащина К.Ф., Крухмаль О.В. Банківська система України. *Монографія*. Суми: «УАБС НБУ», 2010. 187 с.
10. Коваль С. Л., Сидор І. П. Фінансове забезпечення банківських послуг. *Агросвіт*. 2020. №15. С. 30-35.
11. Коковіхіна О.О., Олійник А.Ю. Ідентифікація загроз фінансовій безпеці банку. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2015. № 50. С. 329-333.
12. Корнилюк Р. В. Банківська паніка в Україні: причини, динаміка, наслідки. *Економіка і регіон*. № 4. 2015. С. 116-123.
13. Коробчук Т.І., Приступа Ю.В. Напрямки вдосконалення роботи

банків по залученню депозитів. *Детермінанти та імперативи розвитку фінансової архітектури України: Міжнародна науково-практична інтернет - конференція*. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2021. С. 25-28

14. Лісник А.Є. Чинники фінансової безпеки банків. *Вісник університету банківської справи*. 2017. № 3(30). URL : <http://visnuk.ubsnbu.edu.ua/article/view/124469>.

15. Лисенко О. В. Інтегральна рейтингова модель оцінки фінансового стану банків. *Ефективна економіка*. 2012. №9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=228>.

16. Міністерство фінансів України. *Офіційний сайт*. URL : <https://minfin.com.ua/ua>.

17. Міщук О.В. Фінансове забезпечення економічного зростання: теоретичний аспект. *Фінанси, банки, інвестиції*. 2011. № 2. С. 9-12

18. Мироненко М. Ю. Банки та банківська діяльність: *підручник*. Київ: ТОВ «Меркьюрі-Поділля». 2017. 416 с.

19. Нагайчук Н. Г. Уточнення змісту банківської діяльності: риси і принципи. *Вісник Університету банківської справи Національного Банку України*. 2014. № 3(21).

20. Національний банк України. *Офіційний сайт*. URL : <https://bank.gov.ua/control/uk/auction/details>.

21. Опарін В. Фінанси (Загальна теорія): *Навч. посібник*. 3-тє вид., доп. і перероб. Київ: КНЕУ, 2002. 240 с.

22. Пригара І. О. Кирилова В. Р. Аналіз фінансової стійкості комерційних банків. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstreamdownload/123456789/84987/1/Kirillova_bac_ro b.pdf

23. Про банки і банківську діяльність. *Закон України* від 07.12.2000 р. № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. Оф. вид. 2001, № 5-6, ст. 30. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

24. Про Національний банк України: *Закон України* від 20 травня 1999 р.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14/page#Text>

25. Рисін М. В. Рейтингова оцінка діяльності банків як інструмент аналізу фінансового стану. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. 2014. № 2. С. 159-164. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VUbsNbU_2014_2_34.

26. Рисін В.В., Біда А.П. Фінансова стійкість банку: чинники та особливості забезпечення. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2021/3.pdf

27. Річна інформація емітента цінних паперів за 2021 рік. URL: <https://sensebank.ua/investorrelations>

28. Семенча І. Є.. Аналіз сучасного стану активів банків та джерела їх формування. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. №11. С. 790-793.

29. Статут АТ «СЕНС БАНК». 2023. URL: <https://sensebank.ua/rozkritta-informacii>

30. Фалюта А. Аналіз індексних методик оцінювання фінансового стану банків. *Економічний аналіз*. 2012. № 10(3). С. 103-106. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2012_10\(3\)_24](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2012_10(3)_24).

31. Філіппов, В. Ю., Дишкант Н.О., Скоморохов Є.О. Напрями покращення фінансового стану банківських установ. *Український журнал прикладної економіки*. 2016. Том 1. № 4. С. 129-138.

32. Фінанси: *Навч. посіб.* За ред. В.І. Оспіщева. Київ: Знання, 2006. 415 с.

33. Халімон Т. М. Принципи (засади) організації та здійснення банківської діяльності. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип. 4(25). Т 3.

34. Шапран О.М., Сибірцев В. В. Фінансове забезпечення функціонування банківських установ. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Конкурентоспроможна модель інноваційного розвитку економіки України». 7-8 грудня 2023 р. м. Кропивницький. С. 379

35. Ширинська Є. Рейтинг і лімітна політика банків. *Вісник НБУ*. 2016. №5. С. 29-31

ДОДАТКИ